

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.**
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgató-választmánya, ugyis, mint a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” végrehajtó bizottsága május hó 29-én, azaz: Szombaton d. e. 10 órakor s folytatódólagosan d. u. 4 órakor a Köztelek (Üllői-út 25.) nagytermében ülést tart, melyre külön meghívók küldettek szét.

I-ső hizott állatvásár.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület f. évi december hó 11., 12. és 13-án díjazással egybekötött hizott állatvásárt rendez Budapesten a székesfővárosi marhavásár-tér istállóiban. Igen kívánatos, hogy gazdaközönységünk már az idei nyári hizálásnál e körülményt figyelembe venni szíves legyen s annak idején a vásáron minél nagyobb számban részt vegyen.

A hizott állatvásár tervezete, kinyomatás után az ismertebb hizalóknak meg fog küldetni.

Az I-ső hizott állatvásár rendező-bizottsága.

Arató gépverseny.

A Csanádmegyei Gazdasági Egyesület a földmivelésügyi miniszter támogatásával és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület részvételével f. évi július hó 7. és 8-án aratógépversenyt és gépbemutatót rendez, amire a társ-egetesületek és a gépgyárosok figyelmét felhívjuk.

Igazgató.

Közgazdasági szakosztály ülése.

(1897. május hó 13.)

Jelen voltak gróf Esterházy Miklós Mórész elnöke alatt: Bálintffy Pál, Blaskovics Ferencz, Bujanovics Sándor, Galgóczy Károly, Landesz József, Lejthényi György, Lövy Mór, Máday Izidor, Nedeczky Tibor, Noszlopy Emil, Renner Gusztáv, Serfőző Géza, Szántó Menyhért, Szőnyi Zsigmond és Csillag Gyula, mint előadó. Az egyesületi tisztviselők részéről: Forster Géza igazgató, Rubinek Gyula ügyvezető titkár, Jeszenszky Pál titkár.

Elnök megnyitván az ülést, átadja a szót előadónak, ki utalva azon körülményre, hogy előadása a „Köztelek” legutóbbi 38. számában egész terjedelmében már közöltetett, a kérdés fontosságára való tekintettel proponálja, hogy a kérdőpontok tárgyalására egy albizottság küldessék ki, mely munkálatait terjeszse azután egy, a f. hó 29-én tartandó szövetségi végrehajtó-bizottsági ülés alkalmával egybehívott szakosztályi ülés elé, melyen azután résztvehetnek vidéki gazdatársaink is, kik remélhetőleg nagyobb számban fognak a fővárosban időzni.

A szakosztály ehhez hozzájárul, mire az albizottságba beválasztottak: Scitovszky János elnök, Esterházy Miklós Mórész, Renner Gusztáv, Libits Adolf, Lejthényi György, Galgóczy Károly, Hegedűs József, Kovara Frigyes, Serfőző Géza, Somsich Andor, dr. Szilárd Ferencz, dr. Csillag Gyula előadó.

Dr. Szilárd Ferencz hivatkozik a múlt szakosztályi ülésen tartott előadására s jelenti, hogy a szatmármegyei gazdasági egyesületnek a kataszteri törvényt illető s a földadókra vonatkozó átirata ügyében eljár a pénzügyminiszteriumban, hol azt az értesülést nyerte, hogy a felterjesztés kedvezőtlenül intéztetett el az említett gazdasági egyesületre nézve, a mennyiben keresetével elutasított. Ez alkalmával tartózkodik attól, hogy fejtegetésekbe bocsátkozzék s a szerzett információk alapján hozzájárul Noszlopy Emilnek a múlt ülés alkalmával tett azon indítványához, hogy a szatmármegyei gazdasági egyesület átirata ad acta tétessék, ajánlja azonban, hogy az OMGE. tegye megfontolás tárgyává azokat a momen-

tumokat, melyek ezen esetből kifolyólag a földadók kezelésére nézve önkéntelenül felmerültek, hogy szükséges-e, miszerint a fennálló tarifák reform alá vétessenek és megszüntetessenek a törvény azon rendelkezései, hogy a mivelési ágak változása esetén az új magasabb adót öt esztendőre visszamenőleg szokták kivetni. Azt hiszi, hogy ezen kérdések megvitatásával bő alkalma lesz az egyesületnek foglalkozni, az egyenes adók küszöbön álló reformjának tárgyalásánál megindítandó akció alkalmából.

Forster Géza kívánatosnak tartja, hogy a cselédtörvény átalakításánál a dohánykertészek ügye is megoldást nyerjen.

Noszlopy Emil azt tartja, hogy ebben a kérdésben nagyfokú anomalia uralkodik. A dohány kezeléséről szóló törvény ugyanis cselédnek definiálja a dohányost és cselédkönyvvel ellátni rendeli, a jelenleg érvényben levő 1876. cselédtörvény ellenben a dohányosokat nem tekinti cselédnek. A dohányos maga sem tekinti magát cselédnek, de azért a majorban lakik, feles kukoricaföldet kap, ellátásban részesül, mi a végén számoltatik el, szóval a gazdasági karba állandóan be van illesztve. Szerinte nincs direktíva, mely szerint a közgazdasági tisztviselő eljárhat. Az egyik szolgabíró cselédnek kvalifikálja, a másik átküldi a járásbíróhoz és nem annak deklarálja; nagyon czélszerű volna tehát, ha e tekintetben a támadható zavarok megszüntethetők volnának.

Galgóczy Károly szerint ehhez hasonló eset áll a tanyás kertészekre nézve. Őket szintén nem tekintik cselédnek, pedig ott laknak, a tanyát őrzik, többféle kötelességet is tartoznak teljesíteni, még sincsenek bevéve a cselédnek közé. Ajánlja, hogy kapcsolatban a dohányosokkal, a szakosztály rájuk is terjeszse ki figyelmét.

Elnök kéri a felszólalókat, hogy észrevételeiket a legközelebbi szakosztályi ülés alkalmával ismételjék, miután oly határozat hozott, hogy a cselédtörvényt külön albizottság tárgyalja.

Ezzel az ülés véget ért.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest,

Alkotmány-utca 31. Váci-körút sarok.

Több évi tapasztalat után bebizonyult, hogy a legtekintélyesebb és tartósságánál fogva a legolcsóbb és legtekintélyesebb permetezőgép a Vermorel-féle

„ECLAIR“

peronospora permetező, mely eddig minden versenyenél az első díjat nyerte el.

Kizárólagos magyarországi képviselő.

Ár 21 forint csomagolással.

„Azurin“ 1 frt 15 kr. kilogrammja,
Aussigi Ia „Rézgálicz“ 30 frt métermázsánként,
„Raffiánacs“ 40 frt. métermázsája.

Hizott marha és sertés

bizományi értékesítése.

Tüz- és jégkár elleni

biztosítások közvetítése.

Mai számunk 16 oldal.

A dohánytermelés bajai.

Irtó: Gróf Szapáry Gyula.

I.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület dohánytermelési szakosztálya f. év február 21-én behatóan foglalkozott a hazai dohánytermelésnél észlelt bajokkal és egy bizottságot küldött ki, melynek feladata a pénzügyminiszterium részéről kiküldendő szakközvegekkel együtt véleményt mondani a dohány beváltása körül követendő eljárásról és a kincstár által az 1897—1899. évekre megállapítandó árákról; ezen czélból küldte az Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület hozzám is, mint ezen bizottság tagjához azon kérdőpontokat, melyek ezen bizottsági ülésen tárgyalandók.

A hazai dohánytermelés bajai azonban oly számosak, hogy azokat a megállapított kérdőpontok keretén belül — nézetem szerint — megoldani nem lehet; de szükségesnek látom ezen kérdéssel egész kiterjedésében foglalkozni s erre vonatkozó nézeteimet azon czélból terjesztem elő, hogy a mennyiben az Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület szakosztálya azokat vagy azok egy részét magáévá teszi, a kormányhoz ez ügyben intézendő felterjesztésében azokat felhasználhassa.

Elismerem, hogy jelenleg nemcsak az egyes dohánytermelő helyzete rosszabb, mint azelőtt, de magának a jövedéknek helyzete is nagy mértékben romlott azáltal, hogy az osztály kincstár ma sokkal kevesebb dohányt vesz át, mint azelőtt és azáltal, hogy azon külföldi piacok, melyek azelőtt magyar dohányt vásároltak, szükségleteiket jelenleg máshonnan fedezik és ezáltal a dohányeladás külföldre megszüntnek mondható, de kedvezőtlen a kincstár helyzete azáltal is, hogy a hazánkban termelt dohány egy része rossz minőségénél fogva sem gyártási czélokra, sem egyéb értékesítésre nem használható, ezen nem értékesíthető dohány pedig az összes itt termelt dohánynak sokkal nagyobb százalékát képezi, mintsem az éghajlati viszonyoknál fogva — és a termelésre fordított nagy költség mellett szükséges volna.

Ezen az előbbi évekhez képest rosszabb helyzetben a jövedék akként akar segíteni, hogy a beváltási költséget az átvételnél az osztályozás lefokozása által apaszsa, ez azonban tökéletesen elhibázott eljárás, mert e mellett lesz a kincstárnak olcsóbban beváltott dohányja és esetleg apad a beváltásra fordított kiadás, a dohánytermelés minőségének emelését azonban, mely az általános közgazdasági érdeken kívül magának a jövedéknek is érdeke, ez uton elérni nem lehet.

De lássuk a dohánytermelésnél észlelhető bajokat egyenként.

1. Hogy mennyiben áll az általam itt említett árdepresszió, mely a dohánybeváltásnál alkalmaztatik, azt legbiztosabban saját tapasztalataim alapján igazolhatom. A dohánytermelésre vonatkozó adatokat 30 éven át a legpontosabban jegyeztem fel és ezek alapján saját gazdaságomban a dohánybeváltási árak átlagai a következők:

az 1867—76. években a métermázsánként elért átlag . . . 20.59 kr volt
 az 1877—86. években a métermázsánként elért átlag volt 21.71 kr
 az 1887—96. években a métermázsánként elért átlag . . . 18.51 kr volt,
 tehát az általam is újabb időben tett nagy befektetések dacára az utolsó 10 évben elért átlagár 2 frt 64 krral csekélyebb az azt megelőző 20 év átlagánál. 1200 □ öles holdra 5.50 mm. átlag termést véve alapul, ez holdankint 14 frt 52 kr bevételi csökkenést eredményez.

Ezen nálam észlelt tapasztalatok az egész Tiszavidéken általánosak.

Ezen árhanatás egyik oka az, hogy azelőtt a jobb termelőknél a dohány egy része

válogatottak vétetett be, ennek magasabb ára emelte az elért átlagárakat. Gyakrabban fordult elő, hogy az átadott dohánynak 10%-a vétetett át válogatott dohánynak, egyes években, nevezetesen 1887-ben az átvett válogatott dohány 20%-át képezte az összes dohánynak, ma vagy semmi, vagy egy elenyészőleg csekély százalék vétetik be válogatott dohánynak, pedig azt nem mondhatja senki, hogy minőség tekintetében ma rosszabb dohány termeltetik, mint azelőtt, a dohánybeváltásra megállapított árak pedig részben magasabbak, mint azelőtt voltak s ha ezen körülmények dacára az utóbbi években elért átlagáraknál a fentjelzett eredmény észlelhető, ez világosan igazolja azt, hogy a beváltásnál a dohány ára következetesen lefokoztatik.

Ilyen körülmények közt, minthogy a jövedék a nagyobb gondnal kezelt dohányra semmi figyelemmel nincs, a termelők közül az jár legjobban, ki azt igyekszik elérni, hogy egy bizonyos átlagminőség mellett legnagyobb mennyiséget termeljen, ezen eljárás azonban a dohánytermelés minőségét emelni nem fogja.

2. A beváltásnál észlelt ár lefokozás mellett egy másik hátránya a mai dohánytermelésnek, hogy az egyetlen vevő a dohányjövődék és a termelő közt a beváltási eselekményen kívül semmiféle összeköttetés nincs. A termelő panaszkodik, hogy a kincstár rossz áron váltja be a dohányját, a jövedék panaszkodik, hogy nagy mennyiségű rossz anyagot kénytelen átvenni, amelyet értékesíteni nem tud, de hogy mindkét fél érdekében ezen hogy lehetne segíteni, azzal nem törődik kellőleg sem a jövedéki igazgatóság, sem a termelő.

A jövedéki egyedúrságrendszere mellett szükséges volna, hogy a jövedéki közegek a termelőknek utbaigazítással szolgáljanak, hogy oly dohányt állítsanak elő minél nagyobb mennyiségben, melyet a jövedék kellőleg felhasználhat. A dohányminőség előállítására befolyással van: az alkalmas mag megválasztása, a melegágyak berendezése, a kiültetés ideje és módja, a dohány kaecolása kellő időben, annak szedése a levelek érése szerint, a fűzés és szárítás módja, a pajta berendezése és szellőztetése, a dohány csomózása, válogatása és bálózása, mindannyi tényezők, amelyek a dohány minőségére lényeges befolyást gyakorolnak; szükséges tehát, hogy ezen munkák mindegyike kellő időben és kellő rendszer szerint fogantosságtartás.

Általában előmerem, hogy nem helyes a kormányzati beavatkozást többre kiterjeszteni, mintsem az feltétlenül szükséges s hogy rendszerint a gazda belátására kell bízni, hogy saját érdekében ő igyekezzék elsajátítani a kezelés azon módját, mely mellett a legjobb terményt tudja előállítani, igen helyes ezen elv alkalmazása ott, hol szabad verseny van termelő és kereskedő között, de egészen más a helyzet ott, hol a törvény által egy intézmény fel van ruházva a kizárólagosság jogával, hol ugyanazon intézmény az egyedüli vevő és egyszersmind gyáros és elárúsító, hol ugyanazon intézmény közegei képezik a legfőbb közigazgatási forumot s ugyanezek a törvényhatósági alkotásokra is kezdeményezési joggal bírnak.

Ily intézménnyel szemben a termelő helyzete egészen más, mint valamely kereskedővel szemben s hogy a termelő helyzete az ily jogokkal felruházott intézménnyel szemben elviselhető legyen, arra kell törekedni, hogy a jövedék érdeke és termelők érdeke lehetőleg azonosítható legyen, s hogy ezen összhangzó működés foganatosítható legyen, szükséges volna oly szervezetet létesíteni, mely lehetővé tegye a jövedék és a termelők közti gyakoribb érintkezést, hogy ennek segítségével a jövedék oktatás, utbaigazítás által befolyását érvényesíthesse arra, hogy a termelt anyag olyan legyen, melyet a gyártás czéljaira leginkább felhasználhat, a termés azon részét pedig, mely a gyártási czélok szempontjából helyesen kezeltek, oly árban vegye át a jövedék, hogy

ezen árban a termelő is hasznát találja, és ez uton hozatik összhangba a termelő érdeke a jövedék érdekével.

3. A dohánytermelésről általában azon hit van elterjedve, hogy az a gazdaságnak nagyon jövedelmező ága, s hogy a dohánytermelés a dohány árának leszállítása mellett is még sokkal előnyösebb más természetűvéknél.

Vizsgáljuk meg, alapos-e ezen állítás és a mai helyzet szerint hogy áll a dohánytermelés jövedelme:

Egy 1200 □ öles hold után 5.50 mm. átlag termést véve alapul, és mm.-ként 18 frt 50 kr átlagárral számítva 1 hold bruttó jövedelme 101 frt 75 kr, ennek fele rendszerint a dohányost illetvén, marad a gazda jövedelme 1 hold után 50 frt 87¹/₂ kr. Ezen jövedelmmel szemben a dohánytermelésre tett külön költség következő:

	1—1 dohá- nyosra tett költség	esik 1 holdra költség
	forint	
a) a dohányosnak lakás (1 szoba 1/2 konyha), a csomózóház aránylagos költsége; 3 szakasz pajta, mindegyik 4 m., a közbeeső folyosókkal 13.5 m. hosszúságú pajta; ezen pajta belső felszerelése és a dohányszáritó fák. Mindezen berendezések előállítására és beszerzése legcsekélyebbre számítva 700 frtot tesz, ennek 5% kamatja 35.—		
b) az épület fentartása és a száritófák évenkénti pótlása 1 dohányos után		6.—
c) az épületek és a dohányanyag biztosítása (a termés felét véve)		2.—
d) 1 hold kukoricaföld szántva 12.—		
e) marha- és sertéstartás		12.—
Az 1—1 dohányosra eső költség összege		67.—
1. Egy dohányosra 5 holdat számítva, esik 1 holdra		13.40
2. Egy hold dohányföld 3-szori szántása, boronálása, hengerezése per 3 frt		9.—
3. Ültetéshez vízfordás és a dohány behordására holdankint 2 igás napot számítva, per 2.50		5.—
4. az általános kezelési költségből felügyelet czimén számítható legalább		1.60
5. A dohányengedélyért fizetendő összeg fele (minek felét a dohányos fizeti)		67 ¹ / ₂
6. A dohánynak a beváltó hivatalhoz való szállítása a kincstár által mm.-ként fizetett 1.3 kron felül (szintén csak a féltermést számítva)		92
7. a dohánynak a beváltás alkalmával mázsára hordása bálonként 5 kr-jával, a dohány fel- és lerakásának költsége ugyanannyira számítva		20
Összesen 1 hold dohánytermésre tett költség		30.70 ¹ / ₂
A fent kimutatott holdankénti jövedelemből		50.87 ¹ / ₂
levonva a fent részletezett költséget		30.79 ¹ / ₂
marad 1 hold dohányföld utáni jövedelem 20.08		

Tekintve, hogy dohány alá a gazdaságnak csak legjobb része használható és tekintve, hogy a kiadás közé nincs is számítva a szántóföld trágyázásának a dohányföld beültetett területre eső aránylagos része, ezen a dohányból eredő jövedelem magasnak éppen nem mondható és semmiesetre sem olyan, hogy ezen jövedelmet más természetűvéknél sokkal kevesebb beruházással el ne lehetne érni.

Ezen jövedelem mellett a dohánytermelés fentartása, ott, hol az már meghonosított, a gazdaság jövedelmezősége szempontjából csak

t találja, és ez
elő érdeke a
általában azon
zdaságnak na-
dohányterme-
mellett is meg-
vényeknél.
zen állítás és
dohányterme-

tán 5-50 mm.
m-ként 18 frt
ld bruttó jöve-
rendszerint a
zda jövedelme
en jövedelmmel
külön költség

1 doh-
nyosra tett
költség
esik 1 holdra
költség
forint

35—

6—

2—

12—

12—

67—

mitva, . . . 13-40

szán- . . . 9—

er 3 frt . . . 9—

dohány . . . 5—

napot . . . 5—

ből fel- . . . 1-60

galább . . . 1-60

ősz- . . . 67 1/2

hányos . . . 67 1/2

talhoz . . . 92

l mm- . . . 92

szintén . . . 92

kalmá- . . . 20

t 5 kr- . . . 20

ásának . . . 20

va . . . 20

re tett . . . 30-70 1/2

övede- . . . 50-87 1/2

tséget . . . 30-79 1/2

edelem . . . 2008

a gazdaság- . . .

ható és tekintve, . . .

mitva a szántó- . . .

nyal beültetett . . .

ezen a dohány- . . .

ak éppen nem . . .

em olyan, hogy . . .

énynél sokkal . . .

etne érni. . . .

dohánytermelés . . .

honosított, a . . .

pontjából csak . . .

annyiban bir jogosultsággal, mert a már meg-
történt beruházások más ezélra alig értékesit-
hetők; mert a gazdaságra nézve előnyös, hogy
minél különbözőbb jövedelmi forrásai legyenek;
mert a dohány a vetésforgásban a buzának
jó elő veteményét képezi és mert egyes gazda-
ságokban a dohányosok és azok családjai bi-
zonyos időben más munkára is használhatók.
De maga a dohánytermelésből várható tiszta
jövedelem a mai körülmények között a dohány-
termelés fentartását nem indokolja.

4. A dohánytermelőre nézve nagyon kel-
lemetlen helyzet a bizonytalanság, melyben a
termelés ezen ága van, a kormány ismételt
nyilatkozata szerint kénytelen lesz a jövedék
a létező kedvezőtlen viszonyok folytán a do-
hánytermelési területet még továbbra is leszá-
lítani. Ezen irányzat az 1897. évi állami költ-
ségvetésben is ki van fejezve; ezekből világó-
san következtethetni, hogy a dohánytermelés
az országban még jobban meg fog szoríttatni,
és így minden termelő fölött lóg a Damoklesz
kardja: ezen meg szorítás nem fogja-e őt is érni?
és az ő engedélye nem fog-e egy napról a
másikra elmaradni?

Ezen engedélyelvonás pedig rendszerint
egy szokott történni, hogy az elmúlt év ter-
mésének átadása után az új engedély nem
adatik ki, a termelő esetleg február havában
értesül arról, hogy termelési engedélyt jövőre
nem kap. Ezen rögtön bekövetkezett intézke-
dés folytán mit tegyen a gazda dohányosaival,
kiket tél közepén lakás és kereset nélkül el-
bocsátani kénytelen? mit tegyen a kizárólag
dohánytermelés céljából felállított épületeivel?
melyeket az utolsó években a dohányjövedék
kivására nagy költséggel átalakított. Ezen
hátrányokon kívül még kellemetlen helyzet
állhat elő a bérbeadó és haszonbérlo között
is; a haszonbérlo jóhiszeműleg vette ki a bir-
tokot azon hitben, hogy az arra alkalmas föl-
det dohány alá használhatja és hogy az általa
é czélből átvett vagy általa felépített épületek
értékesítheti s ha a dohányengedély anél-
kül, hogy erre okot szolgáltatott volna, elvo-
natik, ez által vagy a tulajdonos, vagy a bérlo
tetemes kárt szenvedhet, vagy pedig ez köztük
perkedésre ad alkalmat.

Hogy ezen veszély, melynek minden
gazda ki van téve, zsidbasztólag hat a terme-
lőre és legalább is visszatartja őt attól, hogy
jobb anyag előállítására több pajtát építsen,
vagy egyéb költséggel járó beruházásokat vagy
kísérleteket tegyen — az magától értetődik.

Fontos közgazdasági érdek szól emellett,
hogy a gazdaközönség ne fosztassék meg
azon — habár csekély — jövedelmi forrástól,
melyet a dohánytermelésből huz s éppen ezen
közgazdasági szempontból érdemes volna ko-
molyan azon kérdéssel foglalkozni: nem le-
hetne-e a belföldi termelés megszorítása he-
lyett megtakarítani a külföldi anyag vásárlására
fordított költség egy részét és okszerű kezelés
által az eddig külföldről vásárolt anyag egyik
vagy másik nemét belföldi természetűvel
pótolni? A termelés mai módja szerint meg-
engedem, hogy ez nem lehetséges, de éppen
azért volna szükséges a termelés, felügyelet és
bevallás rendszerét gyökeresen megváltoztatni
s a nagy közgazdasági érdek, mely szóban fo-
rog, megérdemli azt, hogy ezen intézkedés ke-
resztülvitelére megkivántató első feltételek lé-
tesíttessenek, vagy a törekvés ezen ezél eléré-
sére legalább megkísértessék.

Ha pedig minden várakozás ellenére mégis
beállana annak szüksége, hogy a dohánytermesz-
tésre használt terület leszállíttassék, akkor néze-
tem szerint a kincstár érdeke is azt kíváná,
hogy ne egyes termelőktől vonassék el
az engedély, hanem a befektetésre fordított
összeg némi megtérítésével, egyes vidé-
keken, melyek a dohánytermelésre kevésbé
alkalmasak, szüntettessék meg a termelés,
ez egyszerűsíti a felügyeletet és apasztja
a dohánytermelő vidékeken elkerülhetlen csem-
pészetet. A kormányhoz intézendő feltér-

jesztésben pedig azon kívánságnak kellene ki-
fejezést adni, hogy ha a fennálló dohány-
engedélyek bevonása szükségessé válik, a fel-
mondás ne történjék rögtön, hanem ilyen ese-
tekben a termelő legalább egy évvel előbb
értesíttessék arról, hogy az ő engedélye egy
év múlva el fog vonatni, hogy a termelő és
dohányosai ne legyenek a rögtöni felmondás-
sal járó kárnak kitéve. Ennyi kiméletet a hon-
polgárok az államkormányzat egyik ágazatának
kezelőitől méltán elvárhatnak.

A mennyiben pedig ezen területredukció
azon czímen történnék, hogy a jelenleg hasz-
nált terület egy része nem alkalmas dohány-
termelésre, felhivandó a pénzügyminiszter,
hogy a mennyiben é czélből újra talajvizsgála-
tot kíván elrendelni: ezen vizsgálatok alkalmá-
val a termelők érdekei védelmére ne a tör-
vényhatóság küldjön ki egy megbízottat, mert
ezek igen sok esetben ahhoz teljességgel
nem érő egyéneket biznak meg, kik gyakran
a legnagyobb felületességgel és közönnyel
járnak el, hanem a termelők érdekei képvise-
letével megbízandó egyén vagy a megyei gazda-
sági egyesület választmányja, vagy a megyebeli
dohánytermelők által ajánlatsák; az ily mó-
don kijelölt egyénben a termelők jogos igényeik
védelmére nagyobb garanciát találnak; a vég-
szó, a döntés ugyanis a jövedéki közegek kezé-
ben van.

5. Az okszerű dohánytermelésnek egyik
főkelléke a mag helyes megválasztása, erre
pedig most nemesak hogy semmi gond és a
jövedéki közegek részéről semmi felügyelet
sem gyakoroltatik, de ha csak privát szorga-
lomból egyik-másik termelő nem fordít gondot
a jó és tiszta mag előállítására, nincs oly hiva-
talanosan megjelölt hely vagy állomás, honnan a
termelő biztos magot szerezhessen. Hogy erre
nézve gyakorlati példát hozzak fel, legbiztosab-
ban ismét azon vidék viszonyairól szólhatok,
hol magam termelek dohányt. Azon mag, mely
a jövedék részéről a tisztai levelek előállítására
ajánlatik vagy kiosztatik — hosszas tapasztalat-
ból mondhatom — semmiképp sem felel meg a
kívánalomnak; az abból termelt levél durva
minőségű, legfeljebb első osztályu közönséges
dohány válik belőle, de — szivarlevélről nem is
szólva — válogatott levelek előállítására nem
alkalmas. Jobb minőségű anyagot lehet előállí-
tani az ugynevezett szegedi rózsadohányból,
mely szintén ajánlatik a kincstári közegek
egy része által, de ez kint a földön és szárítá-
s alatt nagyon törekeny és így kezelése sok-
kal nagyobb gondot igényel s a legnagyobb
igyekezet mellett is sok közte az elrongyolt
levél, ezen felül könnyebb és mennyiségre
körülbelül 20%-kal kevesebb termést ad, mint
a közönséges dohány. Ily minőségű dohányt
csak akkor lehetne termelni, ha a beváltás al-
kalmával ezen finomabb levelű dohányért jobb ár-
t kapna a termelő, de minthogy erre a beváltásnál
semmi figyelemmel sincs a jövedék, igen ter-
mészetes, hogy a termelők legnagyobb része
oly fajta dohányt termel, melyből legalább
mennyiség tekintetében nagyobb termést kap.

De magok a jövedéki közegek az egyes
termelőktől minden felügyelet és ellenőrzés
nélkül szerzik be a magot és így a mag mi-
nőségéért, ily eljárás mellett a jövedék felelősé-
get nem is vállalhat.

E téren a gazdák legnagyobb része min-
den megállapított irány nélkül tapogatózik és
saját belátása szerint jár el; a mag megválasz-
tására különben általános szabályt vagy irányt
felállítani nem lehet, minden vidéknek és minden
talajnak meg van a maga sajátja; az e
tekintetben követendő eljárást a termelő maga
a legjobb akarattal is csak egyoldalulag állapí-
thatja meg; milyen minőségű legyen a gyár-
tásra leginkább alkalmas dohány és melyik
erre a legalkalmasabb mag, arra alapos kísér-
letek után csak az adhat utbaigazítást, ki az
anyagot vásárolja és feldolgozza; azért kell
módot és alkalmat adni arra, hogy a dohány-
mag kellő megválasztására és annak előállítá-

sára a jövedék kellő gondot fordítson és hogy
legyen a beváltóhivatalok ellenőrzése alatt álló
hely, honnan a termelő a vidék viszonyainak
megfelelő biztos magot kapjon.
(Vége köv.)

GAZDASÁGI ÁLLATTAN.

Rovatvezető: Jablonowski József.

A búzát károsító férgek.

(Felelet a 247. számú kérdésre.)

Hazánkban gyakran károsítja a búzát a
búza-angolnácška, latin néven *Tylenchus scan-
dens* vagy *Anquillula Tritici*. Ez a parányi
féreg a talajból behatol a buzánövény belse-
jébe, ebben, mialatt a búza nő, lassan felfelé
vándorol egészen a már kihányt kalászig, itt
szaporodik s az apró ivadékok kitöltik a búza-
mag helyét. A megtámadott buzakalászban a
rendes magvak helyett zömök gömbölyded,
barna testeket találunk az u. n. *golyóüszköt*.
Ha a golyóüszögyszemet átvágjuk, abban sárgás-
fehér lisztneű tartalmat venni ki, mit ha
vizbe téve göreső alatt vizsgálunk meg, e liszt-
neű anyag megelevenedik s száz meg száz
vékony kis férget látunk mozogni.

Ha a vetésnél a vetőmaggal együtt a
golyóüszköt is elvetjük, ennek barna héja a
talajban elrohad s belsejéből kiszabadulnak
az angolnácškák álcái, behatolnak a búza
belsejébe, a búzával együtt nőnek s a kalász-
hánys után a kalászban szaporodnak s itt
megint golyóüszköt hoznak létre.

Ez nagyjában a búza angolnácška élet-
története. Ebből látjuk, hogy e féreg életének
egyrészét a talajban tölti s innét kell a búzába
hatolnia. A most említett körülmény keltette
a Mezőhegyesről származó búza beküldőjében
ama gondolatot, hogy a búza gyökérzetén talált
féreg a búza angolnácškája.

De a beküldőnek feltűnt az, hogy a búza
angolnácška nagysága csak 1—3 mm.-nyinek
van feljegyezve az irodalomban, holott a búzá-
ját károsító férgek jóval nagyobbak.

Ez valóban fel is tűnhetett s már maga
ez a körülmény kizárta azt az eshetőséget,
hogy a búza-angolnácškával van dolgunk.

A búza-angolnácška kifejlődött nőstényei
az eddigi megfigyelések szerint legfeljebb 5
mm.-nyi nagyságot érnek el; ezeknél kisebbek
a kifejlődött hímek, melyek 2—2 3 mm. nagy-
ságuak.

Csakhogy a talajból a búzába vándorló
angolnácškák csupa álcák, melyek a kifejllett
alakoknál még jóval kisebbek, nem érik el a
milliméternek még csak tízedrészét sem s ezért,
mert e mellett nagyon vékonyak is, a legélesebb
szem sem képes ezeket az álcákat észrevenni.

Kezeimhez a mezőhegyesi búzát bántó
féregből 3 darab jutott. Mert csak tiszta pa-
pirosba voltak burkolva s csak több nap múlva
kerültek hozzám, e férgek teljesen össze voltak
száradva, de így is hosszuk nagyon jól kivehető
volt s ugy 1 cm.-re lehetett becsülni. Miután
pedig vízbe helyezve némi formát öltöttek,
— hosszuk ugy 1 1/2 cm.-ben volt megállá-
pítható.

Kézi nagyítón át nézve a fehéres, hosszú,
hengeres testtel bíró állatokat, rajtuk egyes
gyűrűket lehetett kivenni s más egyebet semmit.
Göreső alá helyezve őket azt lehetett látni,
hogy bőrükbe tüskék vannak ágyalva, még pedig
egy csomóban hol hármával, hol négyesé-
vel és ötösével.

A göresői vizsgálatból kiderült, hogy a
mezőhegyesi búza gyökérzetén talált férgek
nem egyebek, mint a *Tüskésféreg* csoportjába
tartozó *Enhytraeus*-ok s daczára annak, hogy
a teljesen összeszáradt példányok a faj biztos
meghatározását nem igen tették lehetővé, a
testnagyság s a tüskék száma, nagysága és
csoportosulása után azt hiszem, hogy a férgek

az *Enchytraeus humiculator* Vejdovsky nevű faj alá tartoznak.

A gazdát azonban nem a faj iránt támasztott kételyek, hanem az érdeklő elsősorban, hogy minő jelentősége van ennek, a magyar gazdák előtt még ismeretlen férgeknek?

A következőkben tehát, miután a legközönségesebb fajokat felemlítettem, főleg erre a kérdésre igyekszem tájékoztató feleletet adni.

Az *Enchytraeus*-ok meglehetősen gyakori férgek, melyek a fajok szerint majd vizekben, majd a talajban — különösen a nedves talajban — élnek. Európában több mint 20 fajja ismeretes e férgeknek, amelyek közül ugyanabban a talajban néha több faj is feltalálható.

A legközönségesebb fajok a következők: az *Enchytraeus Buchholtzi* Vejd., hossza 5—8 mm.;

az *Enchytraeus galba* Hoffm., hossza 15—20 mm.;

az *Enchytraeus humiculator* Vejd., hossza 15—20 mm.;

az *Enchytraeus leptodera* Vejd., hossza 15—20 mm.;

az *Enchytraeus Leydigii* Vejd., hossza 10—12 mm.

Az *Enchytraeus*-ok többnyire humuszos földben tartózkodnak s még néhány év előtt azt hitték róluk, hogy azok humuszzal táplálkozó egészen ártalmatlan állatok; de az újabb megfigyelések és vizsgálatok azt látszanak tanúsítani, hogy az *Enchytraeus*-ok a növényeket is pusztítják s hogy több kulturnövénynek, különösen a burgundi répának és a burgonyának veszedelmes ellenségei.

Az *Enchytraeus*-okra, mint növényi ellenségekre Vaňha József preraui tanár hívta fel a gazdaközönség figyelmét 1893-ban.*)

Vaňha szerint az *Enchytraeus*-ok a talajba már megduzzadt répatörmekekből gyakran kiveszik a csirázó magot, néha oly nagy mértékben, hogy a répat újra kell vetni; máskor a fiatal répanövények vékony gyökérrostjait avagy szárát támadják meg, a midőn ezeken fekete, nedves időben rothadásbemenő foltok keletkeznek.

Ha már fejlettebb növényeket támadnak meg, akkor a kár már nem oly feltűnő, s főleg abban áll, hogy a répa fejlődésében visszamarad, levelei elcsenevedve friss zöld színüket elvesztik, s hogy a gyökér számos rostgyökeret fejleszt, melyek közül sok elbarnul s elhal.

A burgonyát az *Enchytraeus*-ok vagy mindjárt az ültetés után támadják meg, a midőn a rügyeket eszik ki, s így a burgonyának csakis alvórügyei hajthatnak, vagy megtámadja a már kifejlődött bokrot, a midőn az elcsenevededik és elsárgul.

Az említett növényeken kívül az *Enchytraeus*-ok kártékonyságát a karórépára, a buza-, rozs-, árpa- és zabra, a réti füvek, sőt különféle gyomokra is, így Vaňha ezek között felemlíti a buzavirágot (*Centaurea Cyanus*), a lapulevelű csikszárt (*Polygonum lapathifolium*), a vajfüvet (*Galeopsis*) és a hunyászt (*Stachys*).

Mindeme növények az *Enchytraeus*-ok támadása következtében csenevedésben nőnek.

Az *Enchytraeus*-ok testének egyik vége felé száját találni, amelyen át a férgek izmos garatjukat kiölni s azzal gyengébb növényi részeket megragadni s azokat testükbe gyömszölni képesek. De garatjuk mellett két ugyancsak kiölni képes vágószerszámot is találni, amelylyel az állatok megsebzik a megtámadott növények felületét s azután tartalmát kiszívják.

Az *Enchytraeus*-ok nem hatolnak be a növények belsejébe, mint a buza-angolnacska, vagy még egyéb ismeretes féregparaziták; hanem csak kívülről támadják meg a növé-

*) Lásd: Die Rüben-Nematoden, mit Anhang über die Enchytraeiden. Von Johann Vaňha und Dr. Julius Stoklasa. Berlin, 1896.

nyeket, a földben levő növényrészekből (gyökerekből, szárból, magvakból) kiszíva azok tartalmát, vagy kiszakítva s belsejükbe gyömszölni a gyengébb növényi szöveteket.

De az is bizonyosnak látszik, hogy az eddigi megfigyelések szerinti káros *Enchytraeus*-ok is, az élő növényi szöveteken kívül humuszzal is táplálkoznak.

Arra nézve, hogy milyen életviszonyok kedveznek avagy ártanak az *Enchytraeus*-oknak Vaňha és Stoklasa a már megjelölt munkában a következőket mondják:

a) A földben élő *Enchytraeus*-ok sem a nagy szárazságot, sem a túlnedvességet nem állják ki, legjobban megfelelő nekik a mérsékelt nedves talaj; a túlnedves talajban néhány nap alatt, vízben vagy a napon már néhány óra alatt tönkre mennek.

b) Az istállótrágyával és egyéb organikus anyagokkal (pl. a répatisztításnál nyert hulladékkal) trágyázott földeken az *Enchytraeus*-ok nagyobb tömegben és pusztítóbban jelentkeznek, mint a nem- vagy egyéb módon trágyázottakon.

c) A földek nedvesebb részein erősebben jelentkeznek, mint ott, ahol a föld száraz; esők után szintén nagyobb számban mutatkoznak, mint száraz időjárásnál; tavasszal és a nyár elején inkább a talaj felszínéhez közel tartózkodnak, míg ősszel a mélyebb rétegekbe vándorolnak; nagy szárazságnál szintén a mélybe vonulnak.

d) A könnyű, homokos talajokban, feltéve, hogy ezek nem nagyon szárazak, az *Enchytraeus*-ok nagyobb számban találhatók és károsabbak, mint a kötött, hideg, nedves talajokban.

e) Az *Enchytraeus*-ok kártételei egyes növényfajták szerint változnak; így a pirosbőgű cseh szeszgyári burgonyában a szóban forgó férgek alig tesznek kárt, míg a közönséges fehér burgonyák továbbá a *Champion* burgonyák nagyon sokat szenvednek.

A védekezésre nézve Vaňha és Stoklasa könyvükben a következő tanácsokat adják.

1. Több megfigyelés szerint nagyon jó hatásnak mutatkozott az égetett mészszel vagy a czukorgyárakból kikerülő mészszappal való trágyázás.

2. Száraz időjárásnál a talaj megfelelő megmunkálás útján jól kiszárítandó. Erre nézve száraz időben a mély szántást, s ha már a felhozott föld kiszáradt, a kétszeri (mindig más irányban való) extirpálást lehet általában javasolni. Ha a talaj kötött volna, akkor a mélyszántást egy sekélyszántás kövesse, s erre néhány nap mulva járassuk meg jó mélyen, legalább három ízben, extirpátorokkal a talajt.

3. Műtrágyák — főleg nitrogén és foszfor, esetleg káliumtrágyák — megfelelő alkalmazásával igyekezzünk a növényeknek gyors és buja fejlődést biztosítani.

4. Vessünk lehető sűrűn.

Ezek voltak ama tudnivalók, amelyek az *Enchytraeus*-ok iránt a gazdákat főleg érdeklik.

A mezőhegyesi eset azt látszik tanúsítani, hogy az *Enchytraeus*-ok a buzában is jelentékeny kárt tehetnek, mert a férgek beküldője azt írja, hogy a buza helylyel-közzel kiveszett.

De ez nem is az egyedüli példa erre. Vaňha és Stoklasa idézett könyvükben,*) midőn az *Enchytraeus*-ok elterjedéséről adnak számot, egy helyen ezt mondják: „Magyarországban egész buzatáblákat tettek tönkre az *Enchytraeus*-ok Lajos bajor királyi hercegi sárvári birtokán.”

Erről ez esetről tudtommal a magyar szakirodalomban sehol említés sem volt téve.

Hogy ugy a sárvári valamint a mezőhegyesi kártételnél nem volt-e egyéb tényezőnek is része a pusztításnál? azt nem tudhatni.

*) Lásd a 94. oldalon.

Az *Enchytraeus*-ok kártételeire vonatkozó adatok még nagyon rövid keletűek és csekélyek arra, hogy eme férgeket csakugyan a gazda komoly ellenségeinek tekintsük; de viszont azt sem tehetjük, hogy egyszerűen napirendre térjünk felettük.

Azért magyar gazdák is, ha vetéseiket különösen a czukor- és takarmányrépát, továbbá a burgonyát csenevedésni látják, gondoljanak eme, a magyar gazdák előtt eddig ismeretlen ellenségekre is, tegyenek megfigyeléseket.

Csakis a kellő megfigyelés az, mely eligazíthat bennünket a jelentkező sokféle betegségek tömkelegében, s a kellő megfigyelés hiánya oka sokszor annak, hogy néha egész ártalmatlan jelenségeknek fontos, veszélyes szerep tulajdonítatik.

De a mellett, hogy a gazdák figyeljék meg az ismertetett férgeket, kívánatos volna, ha a felmerülő esetek a helyszínén szakszerűleg is megvizsgálhatnának, a minek nemcsak a tudomány, hanem a gyakorlat is hasznát láthatná.

M. Gy.

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

A törkölyborokról.

Törkölybor az az ital, a mely a friss szőlőtörkölyben maradt boralkotó részeknek czukros vízzel való kivonása útján áterjesztéssel állítatik elő.

Hogy a bor, és törkölybor közti különbség felismerésére megbízható adatok álljanak rendelkezésre, Spacht E. és Thiel több oly törkölybort vizsgáltak meg, a melyek teljesen azon módon állítattak elő, amint azt nagyobb pincékben készíteni szokták.

Ez ideig ismeretes volt az, hogy a törkölyborok, valamint a törkölyborokkal összeházasított száraz borok vonat- és nitrogéntartalma anyagokban szegények, ellenben csersavban gazdagok; de eltérők voltak a vélemények ezen borok sav- és hamutartalmát illetőleg. Mig ugyanis egyes írók szerint a törkölyborban sok sav van, addig mások szerint s savtartalom csekély, úgy hogy azt borkó, vagy borkósavval kell pótolni. Szintugy a hamutartalmat illetőleg egyesek a törkölybort mondják hamuban szegényebbnek, míg mások szerint a törkölybor hamutartalma nagyobb, mint a természetes boroké, különösen pedig a káli és mészes lenne a törkölyborban több, mint a természetes borban. Ezen véleménykülönbség a törkölyborok készitési módjának különbségére vezethető vissza.

Scholz és Weigert 17% czukortartalmu must törkölyét használták fel petiotizált borok készítésére. A must törkölyére a must mennyiségének megfelelő 8% czukortartalmu viz öntetett. Az öntetet nyílt kádakban az erjedés megindultáig, a mi mintegy 24 óra mulva következett be, hagyták a törkölyön állani, ekkor a mustot lefejtve, a törkölyre újból czukros vizet öntöttek, s ezt az eljárást négyszer megisméltették.

Az eredeti mustból, valamint a négyszeri kivonás után nyert borokat meganalizálták. Az eredményeket a következő táblázat tünteti fel:

	Mustból nyert bor	Első felöntés	Második felöntés	Harmadik felöntés	Negyedik felöntés
Fajsúly	0.9950	0.997	0.998	0.9986	0.9982
Alkohol suly%	7.83	6.14	4.54	3.34	3.58
Alkohol térfogat%	9.80	7.70	5.70	4.20	4.50
Extrakt	2.12	1.63	1.22	0.91	0.88
Czukor	0.08	0.06	0.04	0.02	0.03
Összesség	0.78	0.49	0.39	0.34	0.33
Szabad borkósav	0.03	0.004	—	—	—

Borkő	0.39	0.274	0.203	0.158	0.063
Glycerin	0.69	0.61	0.48	0.38	0.33
Csersav	0.122	0.01688	8.0288	0.0278	0.0316
Nitrog. tart.					
anyag	0.151	0.067	0.016	0.014	0.002
Hamu	0.223	0.218	0.162	0.138	0.100
Foszforsav	0.021	0.011	0.004	0.003	0.002
Kénsav	0.011	0.013	0.011	0.015	0.013
Káli	0.109	0.101	0.085	0.062	0.039

Ezen adatokból következik, hogy az extrakt, hamu, sav és különösen a nitrogéntartalmu anyagok és a foszforsav mennyisége a felöntés ismétlésével tetemesen csökken, míg a csersavtartalom emelkedik.

Spaeth és Thiel 11-féle törkölybort vizsgáltak meg. Vizsgálataik eredményéből az tűnik ki, hogy a törkölyborokban nagyobb mennyiségben foglaltatik csersav, mint a természetes borokban. Míg ugyanis az utóbbiakban 0.001—0.005, legfeljebb 0.01 gr. csersav van, addig a törkölyborokban a csersavtartalom 0.024—0.032 grig emelkedik. A tannintartalom csak az esetben kevesebb ennél, ha a törkölybor gelatinnal vagy tojásfehérjével lett derítve. Azok a törkölyborok, amelyek hosszabb ideig a törkölyön erjedtek, alacsony extrakt és alkohol tartalom mellett magasabb hamu és foszforsavtartalommal bírnak. A petiotizált törkölyborok felismerhetők arról, hogy magasabb alkoholtartalom mellett kevés hamut és igen kevés foszforsavat tartalmaznak. —a.—d.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferenc.

Gümőkór elleni óvintézkedések a külföldön.

Alig ismerünk betegséget, mely oly óriási elterjedtséggel bírna az emberek és állatok közt egyaránt, mint a gümőkór és alig van állati betegség, mely annyi pusztítást venne véghez az emberiség közt is, mint éppen a gümőkór. S mégis a gümőkór megállítására nálunk eddig semmiféle történet, de még a külföldön is csak az utóbbi években kezdték meg a betegség ellen a küzdelmet.

Igaz ugyan, hogy a gümőkór irtására vagy legalább továbbterjedésének megállítására rendszeres óvintézkedésekkel, régebben — a nehéz körülmények miatt — gondolni sem lehetett; e téren azonban gyökeres változás állott be a tuberkulin felfedezésével. A mióta a diagnosztikai szert ismerjük s meggyőződünk annak használhatóságáról s megbízhatóságáról, a gümőkór elfojtását sem tartjuk többé igen nehéz, avagy éppen kivihetetlen eljárásnak; gyakorlati alkalmazását ma már a külföld több államában nyer, mindenütt a kiinduló pontot és az alapot képezi az összes óvintézkedések számára.

Pénzügyi okokból azonban még ma is lehetetlenség a gümőkór irtását oly radikálisan kezelni, mint a ragadós tüdőlob irtását. A betegség ma már oly nagymérvű elterjedésű, hogy alig találkoznék állam, amely képes volna a kártalanításhoz szükséges költségeket előteremteni, másrészt meg éppen a nagy elterjedés és a betegség évről-évre való fokozatos szaporodása arra int bennünket, hogy annak elfojtására tegyük meg minél előbb a szükséges lépéseket, lévén az nemcsak nemzetgazdasági, hanem eminenter közegészségügyi kérdés is.

Tudományos kísérletekből és gyakorlati tapasztalatokból tudjuk, hogy a gümőkór nem annyira a hus élvezetével, mint inkább a tejfel és a kilehelt levegő útján terjed állatról állatra s hasonlóan az állatról az emberre. Azért a külföldön, Dániában, Német- és Franciaországban, legutóbb Belgiumban, mind oda törekedtek kisebb-nagyobb mérvben, hogy

ha már radikálisan a bajt kiirtani, pénzfedezet hiányában nem lehet, legalább annak szabad továbbterjedése ellen gátat emeljenek és a ragályanyagnak magvát megsemmisítsék a beteg állatoknak minél előbbi levágatásával. Az első intézkedést megtette Dánia 1893-ban, mely szerint a tuberkulin diagnosztikás igénybevételét anyagilag elősegítette. A törvényhozás e célra a földművelésügyi kormányzatnak 50.000 koronát (= 33.000 frt) bocsájított rendelkezésre. Alig két év alatt a tulajdonosok saját kérelmére 47.000 szarvasmarha ojtatott be a tuberkulinnal és a tömeges jelentkezések miatt a kormányzat az 1896. évre már 100.000 koronát (= 66.000 frtot) volt kénytelen kérni, hogy a gümőkór elleni eljárást folytathassa.

Németországban, nevezetesen Bajorországban az 1895. év elején a miniszterium a tuberkulin-ójtásokat ajánlotta, az egész eljárást szabályozta, a tuberkulinbeszerzést megkönnyítette, előállítatván azt az állatorvosi főiskolán Münchenben Kitt tanár által. E tuberkulint aztán az állatorvosok rendelkezésére a gazdáknak igen olcsón, adagokként 35 fillérért (21 kr) bocsátják rendelkezésre.

A gümőkór rendszeres irtásával, illetve elfojtásával foglalkozó s kártalanítást nyújtó törvény azonban csak Franciaországban lépett először az 1895. évi július hó 9-én életbe.

E törvény hasonló az ugyanazon évben, 1895 évi okt. 30-án Belgiumban életbe lépett törvényvel, csak hogy utóbbinál sokkal ridegebb, a kártalanítási százalék is sokkal kisebb, azért inkább a belgiumi törvény ismertetésével foglalkozom kissé részletesebben, lévén különben ez a legutóbb életbe lépett s e téren a legmesszebbre jutott szabályzat.

A belgiumi gümőkór-törvény négy részre oszlik; az elsöben vannak a fogalom meghatározások. *Gümőkórban beteg* azon állat, melynél életben vagy a boncolás alkalmával a gümőkór határozottan konstatáltatott vagy a mely *tipikus tuberkulin-reakciót* adott. *Gümőkórra gyanus* az, a melynél a klinikai körülmények bizonytalan vagy a *tuberkulin-reakció nem határozott*. *Gümőkóros fertőzésre gyanusak* azok a szarvasmarhák, a melyek gümőkóros állatokkal *hosszabb* ideig együtt voltak.

A második rész a külföldről hozott állatok ellenőrzésével foglalkozik, valamennyi importált marhára — a levágásra szántak kivételével — a behozatal idejének bélyegzését írva elő.

A harmadik rész a belföldi intézkedéseket tartalmazza. Megtiltja mindenkinek a tuberkulin szabad használatát és annak a *külföldről* való beszerzését. A betegség bejelentésére, illetve a ragályfészkek kikutatására nézve, nem írja elő a radikális, de költséges eljárást, a házról-házra való vizsgálatot, ugy mint a ragadós tüdőlob irtásánál, nem is kötelezi a tulajdonosokat a betegség bejelentésére, megkívánja azt egyedül az állatorvosoktól. Boncolások, levágások alkalmával, valamint praktizálás közben talált esetek bejelentendők, mire a község előjárósága az illető tulajdonosnak állatállományáról kimutatást készít, az állatokat zár alá helyezi, azokat az állatorvos megvizsgálja, tuberkulinnal beoajtja, a gümőkórosokat és a beteggyanusakat az egészségeseektől elkülöníti; az előbbieket *egy éven belül levágandók*, az egészségesekek pedig csak az esetben adhatók el, ha tuberkulinra absolute nem reagáltak. Az ojtási költségeket és a tuberkulin árát az *állampénztár* fedezi, az istálló fertőtlenítését, a zárlati, levágási, kiirtási költségeket a tulajdonos viseli. Azon állatokat beoajtani szükségtelen, amelyek 8 napon belül levágatnak, de ezek az egészségesekektől külön állítandók.

A tulajdonosoknak egyébként is jogukban áll állományukat a tuberkulinpróbanak alávetni; ez esetben saját kérelmükre és *költségükre* a szarvasmarháikat beoajthatják, de kénytelenek azután alkalmazkodni a fennálló szabá-

lyokhoz, amennyiben állományukban beteg állat találtatnék. A beteg és beteggyanus állatok teje csak forralva használható.

A negyedik rész a kártalanításról szól. Minden belföldi és a belföldön legalább 6 hónapig tartózkodó gümőkóros szarvasmarháért bizonyos mértékű kártalanítás nyújtatik. A *husértéknek fele* oly állatért, melyen a gümőkór *levágás közben* konstatáltatott s a *hus egészben megsemmisítetett*. (Franciaországban ez esetben kártalanítás nem jár.) Ha *levágás* alkalmával konstatáltatott a gümőkór, de a *hus fogyasztásra* — egyes szervek kivételével, — *bocsájtatik*, kártérítés nem adatik.

Ha a tulajdonos a tuberkulin-ójtást igénybe venni nem akarja, állatait maga kiválasztja s levágatja, kártalanításra nem tarthat igényt, ha a hus egészben is elkoboztatik, mivel a rendszeres, mindent felderítő próbának ellenszegült.

Tuberkulin-diagnózis alapján *hatósági rendeletre leölt*, de *egészben elkobozott* szarvasmarháért a tulajdonos a *husértéknek* 70%-át kapja, míg ha *csak egyes szervek semmisítettek* meg, 25%-ot. (Franciaország előbbi esetben csak 25%-ot ad, utóbbiban semmit sem; míg azonban olyan állatokért, a melyek a tuberkulinra reagáltak, hatóságilag leöltek, de *egészségeseknek* bizonyultak, 50%-ot ad husértékben a tulajdonosoknak, addig Belgium semmitsem, valószínűleg azért, mert jobban bíznak a tuberkulin biztos hatásában, mint a francziák s e kártalanítást tárgytalanak tekintik.)

Gümőkórban *elhullott* állatokért kártérítés nem nyújtatik valamint akkor sem, ha a fennálló szabályok nem tartatnak be.

Ezek lényegileg azon intézkedések, melyek Belgiumban a gümőkór elfojtására életbe léptek. Igaz, nem radikálisak, de praktikusságuk el nem tagadható. Feltűnik először, hogy nem teszi kötelességévé a tulajdonosoknak a betegség bejelentését, lévén az ugyis illuzórius dolog, mert eltekintve attól, hogy a bajt nehezen lehet felismerni, a felek még sem jelennek az be az előjáróságnál, ha csak állatjukat gyógykezelés céljából állatorvoshoz nem vezetik, nem tudnak miszerint ily uton bejelentési kötelességüknek is eleget tesznek. A belgiumi gümőkór-törvény tehát első sorban nem a tulajdonosok bejelentése, rendőri intézkedések s vizsgálatok révén akar a ragályfészkekre rájönni, hanem támaszkodik főleg az állatorvosi gyakorlat s a husszemle közben feltalált esetekre. Összes intézkedéseiben végig vonul az a szellem, mely az állatorvosi praxis növelésére s így a betegségek minél előbb és minél gyakrabban felkutathatására, nagy befolyást gyakorol.

Látjuk, hogy gümőkórban *elhullott* állatokért kártérítést nem nyújt, a vágóhidakon véletlenül konstatált és egészben elkobozott állatokért csak 50%-ot ad, azaz mindkét esetben az állatorvos tanácsa idejekorán igénybe nem vétetett; ha pedig állatorvos közbejöttével ötletnek le az állatok, akkor teljes elkobozás esetén 70, részleges alkalmával 25%-ot nyer a tulajdonos, a ki azért az állatorvosra reá van utalva. Törekedni fog, hogy mielőbb biztos diagnózist kapjon, hogy állatait idejekorán még jól értékesíthesse.

Az egész intézkedésekben legkellemetlenebb lehet a szigorú istállózás, de attól a tulajdonos megszabadulhat, csak bele kell egyeznie a tuberkulin-ójtásba, a mely még pénzébe sem kerül; az egészségesekek azután szabadon mozoghatnak, sőt el is adhatók, a betegek pedig — esetleg felhizlalva — levágatnak s vége az egész eljárásnak.

A gümőkór körüli teendők végzésére nézve, a szabályzat állatorvos és állatorvos közt alig ismer különbséget, eljárhat minden állásban levő állatorvos; egyik a másik rovására nem részesül előnyben, mint Németországban és nálunk; a tulajdonosok ahhoz fordulhatnak, kihez őket bizalmuk köti. Az összes intézkedések ápolni és megszilárdítani

re vonatkozó
és esekélyek
yan a gazda
de viszont azt
n napirendre

ha vetéseiket
pát, továbbá
gondoljanak
ig ismeretlen
eléseket.

az, mely el-
sokféle beteg-
megfigyelés
néha egész
os, veszélyes

zdek figyeljék
vánatos volna,
én szakszerű-
nek nemesak a
hasznát lát-
M. Gy.

PAR.

ond.

ól.

mely a friss
észeknek czuk-
áterjesztéssel

közt külön-
latok álljanak
több oly tör-
teljesen azon
gyobb pinczék-

ogy a törköly-
összeházasí-
rogéntartalmu
csersavban
emények ezen
illetőleg. Míg
őlyborban sok
savtartalom
y borkősavval
talimat illető-
ják hamuban
a törkölybor
a természetes
és mész lenne
mészetes bor-
a törköly-
ségére vezet-

ezukortartalmu
iotizált borok
must mennyi-
rtalmu viz ön-
z erjedés meg-
ulva követke-
lani, ekkor a
czukros vizet
zer megismé-

nt a négyzseri
analizáltak. Az
at tünteti fel:

Harmadik felöntés	Negyedik felöntés
0.9986	0.9982

3.34	3.58
------	------

4.20	4.50
------	------

0.91	0.88
------	------

0.02	0.03
------	------

0.34	0.33
------	------

fogják az állatorvosok és tulajdonosok közti jó viszonyt azzal az intenczióval, hogy a rendszetnek a tulajdonosok jóindulatát megnyerjék.

Midőn az ember a külföld állategészségügyi intézkedéseit olvassa, sokszor önként arra a gondolatra jut, vajha egyik-másik nálunk is életet nyerne. Többnyire a pénzkérdés képezi ilyenkor az első akadályt a tervezetében. Hogy mennyibe kerülne az államnak a Belgiumhoz hasonló gümökör-törvény évente, azt még hozzávetőleg megmondani is nagyon nehéz. Nem állnak rendelkezésünkre a gümökörre nézve semmiféle statisztikai kimutatások. Az egyedüli a mi van, az állategészségügyi évkönyv 1894-ről, mely szerint összesen levágott 526,247 szarvasmarha, a növendék-állatok beszámításával, de a borjuk kivételével. A levágottak közül elkoboztatott összesen 947 db, vegyük fel, hogy ezek mind gümökórosak voltak. Kényszervágatások alkalmával a kimérési engedély megtagadatot 1122 esetben, tegyük fel, hogy ezek mind szarvasmarhák és mind gümökórosak lettek volna, akkor kapunk összesen 2069 elkobzást, azaz megsemmisített gümökör miatt a levágott szarvasmarhának 0.40%-a. Ha továbbá tekintetbe vesszük, hogy husszemlének sok helységben nem is létezik, hogy rendezett közvágóhid kevés van, hogy sok helyről évek során elkobzás jelezve nem volt, bátran állíthatjuk, miszerint e 0.40% sem képviseli a valóságot s nem tévedünk, ha azt $\frac{1}{3}$ -dal felemelve 0.60%-ban fixirozzuk. Nem tévedünk e százalék megállapításában azért sem, mert a külföldi megbízható adatokból hasonló eredményre jutunk. Poroszország 290 városának rendezett közvágóhidján 1894-ben levágtak összesen 673,328 szarvasmarhát; gümökórosnak találtak 67,984 db, azaz 10.09%. A gümökórosak közül megsemmisített 3020 db, mint egészen élvezhetetlen, azaz az összes levágott állatoknak 0.57%-a.

Figyelembe véve még, hogy a gümökörben elhullottaknak száma csekély s különben is kártalanítás tárgyát nem képezik, továbbá, hogy a feltüntetett levágások a ténylegeseknek csak $\frac{2}{3}$ részét teszik, volna felveendő tehát körülbelül 700,000 szarvasmarha 0.60%-jának azaz 4200 drbnak kártalanítása.

Egy-egy szarvasmarha husértékét átlag 100 frtba számítva, biztosan ki fogja elégteleni a szükségletet. A kártalanítás pedig 70%-ban történnék, úgy, hogy 4200 gümökóros szarvasmarhának éventei kártalanítása az államnak körülbelül 300,000 frtjába kerülne, amit soknak sem mondhatunk, ha tekintetbe vesszük, hogy a gümökör az emberben és állatban mily kárt okoz. E szükséglet azonban néhány év múlva fokozatosan csökkenne, de még sem remélhető, hogy belátható időben, e téren nálunk valami történni fog, mert bár mezőgazdasággal foglalkozó állam vagyunk, még sem szeretünk e célra áldozni, a közegészségügy iránt pedig még nem nagyon fejtett ki az érzékünk.

Hajnal József.

Német gazdák magyarországi tanulmányutja.

A német gazdák megállapított programjukhoz híven folytatják tanulmányutjukat. E hó 13-án a társaság két részre oszlott; egyik csoport Kapuvárra rándult, Berg báró bérletének megtekintésére, hol Berg báró s Baán Endre alispán üdvözölték a vendégeket, kik a hercegi uradalom megtekintésével fényes lakoma után Kisbérre utaztak. A másik csoport Kövesdre ment s az *Ottoeska* Béla uradalmát tekintette meg. Innen Sárvárra utazott s a villamos erővel bajtott sárvári műmalmot látogatták meg; ezután Rátótra, Széll Kálmán birtokára utazott a társaság és a tulajdonos személyes vezetése mellett megtekintette az európa-szerle híres szimmenthali törzstenyészetet. 14-én a két csoport Kisbérben találkozott, s a

telepet alaposan megszemlélvén, Ászár községébe hajtottak, kisbirtokosok viszonyait tanulmányozni. 15-én a német gazdák Bábólnára utaztak, hol sorra bejárták az uradalom gazdaságait: Ujmajort, Csemerházát és Kis-Bábólnát. 16-án a pozsonyi koronázási emlékszóbor leplelési ünnepélyén vettek részt, innen Budapestre utaztak, hol elsőben is az új országházat tekintették meg, aztán a városligetbe hajtottak, majd az Országos Magyar Gazdasági Egyesület palotáját látogatták meg. A Köztelek nagytermében számos választmányi tag és az OMGE. tisztviselői kara élén gróf *Dessewffy* Aurél elnök, *Bujanovics* Sándor alelnök és *Forster* Géza igazgató fogadták a német vendégeket, kik a Köztelekről a pesti *hengermalomba* hajtottak, melynek alapos megtekintése után az *elevátort*, a *központi vásárcsarnokot*, majd a *mintapinczét* szemléltek meg. Délután a *Margitszigetre* rándult ki a társaság, ahol József kir. herceg megbízásából *Libits* Adolf jászágigazgató a vendégek tiszteletére fényes lakomát rendezett. A lakomán megjelent dr. *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter is; úgy a földmívelési miniszterium, mint az OMGE. számos tagja által volt képviselve. A lakoma folyamán a harmadik fogásnál *Libits* Adolf kir. tanácsos emelt poharat, üdvözölve a német gazdákat *József* főherceg nevében, mire gróf *Haugwitz*, a kiránduló társaság elnöke szólalt fel, rövid, de meleg szavakban megköszönve a főherceg kegyét, az egész társaság lelkes éljenzése között a következő táviratot olvasta fel:

Legmelegebb köszönetemet a nekem Pozsonyból küldött hódolatért. *Ferencz József*.

A király ezt a telegramot a német gazdák által neki Pozsonyból távirati uton megküldött hódolatra küldte.

Ezután *Darányi* Ignác miniszterszólásra emelkedett a következő beszédet mondva:

Tisztelt uraim! Mindenekelőtt engedjék meg, hogy magyar nyelven mondjak köszönetet részemről is ő császári és királyi fenségének, *József* főherceg urnak, aki nemcsak a német gazdákat, hanem ez alkalomból a magyar gazdákat is szívesen látni és meghívni méltóztatott. De mivel mi, magyarok, vendégszerető nép vagyunk, talán megengedik nekem, hogy ezen kivételes alkalomból beszédemet németül folytathassam.

Tisztelt Uraim! Engedjék meg, hogy ezuttal néhány remiszcezenziát elevenítsek fel fővárosunk és hazánk történetéből. Több száz évvel ezelőtt a budai hegyek lábánál német szőlőművesek telepedtek le. Az így letelepedett németek a változó idők folyamán szilárdul kintartottak a magyar állameszme mellett. A bevándorolt németek testestől-lelkestől magyarokká váltak. De unokáik örökölték tőlük a német szorgalmat és a német kitartást és ennek a német szorgalomnak és német kitartásnak köszönhető jórészt, hogy a mi fővárosunk oly gyorsan felvirágzott.

És engedjék meg nekem, hogy felelevenítsek egy másik remiszcezenziát is. Kétszáz évvel ezelőtt történt, hogy másfélszázados rabiga után Buda vára felszabadult. De kik által szabadult föl? Bizonyára tisztelt uraim, a magyarok is ott voltak, de ők a német seregekkel együtt küzdöttek. Itt volt *Miksa Emánuel* bajor választó, badeni *Lajos* örgróf, szász *Krisztof* herceg és itt volt a brandenburgi választó-fejedelem: *Frigyes Vilmos*. A lotharingiai herceg diadalmas lobogója alatt itt küzdöttek a német fejedelmek és kivívták a diadalt Budavár falain.

Uraim! A kétszáz év elmúlt, de kétszáz év után most éppen úgy vállvetve állunk egymás mellett, és a Németországgal való szövetség nem csupán két uralkodó szövetsége, hanem szövetsége két öntudatos nemzetnek, szövetsége nem csupán a szilárd meggyőződésnek, de az őszinte érzéseknek is!

Azt kívánom tisztelt uraim, hogy ne csupán a politikai szövetség legyen tartós, de legyen mindig szilárdabb és szilárdabb a köztünk

levő gazdasági viszony is. Talán vannak pontok, vannak érdekek, melyekben nem vagyunk egyek, de keressük azokat, melyek szétválasztanak bennünket. Azt hiszem, ha Németországgal való gazdasági viszonyunk mindig szilárdabb és szilárdabb lesz, bizvást remélhetjük, hogy a nagy nemzetközi vám- és kereskedelmi kérdésekben érdekeinket megóvhatjuk.

Tisztelt vendégeinkre emelem poharamat! Legyenek meggyőződve uraim, hogy minden magyar örvideni fog, ha az önök itt tartózkodását nemcsak lehetőleg kellemessé, de hasznossá is teheti. Engedjék meg, hogy magyarul kiálthassam önökre: éljen, éljen, éljen!

Gróf *Dessewffy* Aurél, az OMGE. elnöke rövid, de velős szavakkal fejezte ki a magyar gazdaközönség rokonszenvét a német gazdákkal szemben, a kik az eddig látottak és tapasztaltak után nem tehetnek mást, mint eszmében és tettben karöltve küzdeni a magyar gazdaközönséggel.

Bujanovics Sándor Egan Edére, mint a testvériesülés eszméjének megtestesítőjére emelte poharát.

Bujanovics után *Szell* Kálmán emelt szót, a ki melegen megköszönte, hogy a német gazdák Rátótra is elnéztek. Reméli, hogy jövőben a barátság köteléke folyton szorosabbra fog fűződni.

Wendland E. rámutatva arra a politikai szövetségre, melyben Ausztria-Magyarország a Német birodalommal áll s arra a szoros barátságra, mely egymáshoz fűzi a két nagy birodalom uralkodóit, reményli, hogy annak a két európai tényezőnek, a német népnek, úgy az osztrák, de különösen a magyar népnek, különösen pedig a mezőgazdáknak össze kell a jövőben tartani, nemcsak politikailag, hanem gazdaságilag is, hogy a mezőgazdaságra nehezedő bajokat közös erővel legyőzhessék. Erre az elérhető szövetségre emeli poharát, éltetve a magyar gazdákat s ezeknek kiváló fiait gróf *Csekonics* Endrét és *Szell* Kálmánt.

A hivatalos felköszöntőket *Blaskovics* Ferenc fejezte be. Rendkívüli hévvel és szónoki erővel beszélt ugyanis, mint az OMGE. tagja, ugyanis mint országos képviselő s mint a 8500 taggal bíró délmagyarországi gazdagylet elnöke. Általános figyelem közt fejtegette, hogy az országok gerinczét a mezőgazdák képezik, akik ha a sors megsemmisítene is őket, újból keletkeznenek, mert földmívelés nélkül megélni nem tudna senki. A földmívelés kérges tenyerét bárki is megszoríthatja, mert az a munka, melyet az végez, becsületes munka, a becsület pedig megmarad minden körülmények között, ha más irányzatok a háttérbe szorítják is. Ha van jogosult internacionálizmus, akkor az a közigazdasági téren van, amely nem más, mint a földhöz, az imádott rögöz való szeretet. Ebben a szeretetben találkozzék és szövetkezzék a német és a magyar gazda, akkor aztán így vállvetve, szembe nézve a csapásokkal, azokat leküzdeni nehéz munka bár, de nem lehetetlen! Erre a szövetkezésre emeli poharát.

Többen mondtak még tósztokat, mignem a társaság széteszlott s visszahajózott a városba, ahol még egy napot töltöttek, ezuttal minden hivatalos program mellőzésével. Ez a kis nyugalom rá is fér német vendégeinkre, mert a tanulmányutnak forszirozott volta miatt többen máris kimerülésről panaszkodtak.

Egy kishirdetés.

Ifj. Zichy Nándor gróf urtól a következő sorokat vettük:

Mauthner Ödön ur a „Köztelek“ május 8-iki 37. számában „Egy kishirdetés“ czim alatt alant közölt hirtetésemmel foglalkozik.

„Luczernamag termelésére alkalmas éghajlatu vidéken gazdálkodóval kívánnék több évre nagyobb szükségletem fedezésére szerződni megszabott ár és mennyiség, úgy ellen-

alán vannak pon-
ben nem vagyunk
melyek szétválasz-
ha Németország-
mindig szilárdabb
mélhetjük, hogy a
skedelmi kérdések-

elem poharamat!
m, hogy minden
z önök itt tartóz-
lemessé, de hasz-
g, hogy magyarul
en, éljen!
az OMGE. elnöke
ezte ki a magyar
a német gazdákkal
ttak és tapasztal-
mint eszmében
a magyar gazda-

Edére, mint a
estésítőjére emelte
almán emelt szót,
hogy a német
emeli, hogy jövő-
ton szorosabbra

arra a politikai
a-Magyarország a
ra a szoros ba-
tízi a két nagy
i, hogy annak a
met népek, ugy
magyar népek,
knak össze kell
litikailag, hanem
gazdaságra nehe-
vözhessék. Erre
poharát, éltetve
kiváló férfiat
Kálmánt.

et *Blaskovics* Fe-
ével és szónoki
az OMGE. tagja,
s mint a 8500
gazdagylet elnöke.
tte, hogy az or-
k képezik, akik
öket, újból kelet-
kül megélni nem
kérges tenyerét
rt az a munka,
unka, a becsület
mények között,
szorítják is. Ha
us, akkor az a
hely nem más,
ghöz való szere-
özzék és szövet-
gazda, akkor
zve a csapások-
munka bár, de
etkezésre emeli

ztokat, mig nem
zahajózott a vá-
öltöttek, ezuttal
ellőzésével. Ez a
vendégeinkre,
ozott volta miatt
szkódtak.

és.

tól a következő

Köztelek május
hirdetés" cím
nel foglalkozik.
re alkalmas ég-
kivánnék több
edezésére szer-
ség, úgy ellen-

örkődésem kikötése mellett. Szíves ajánlatokat
a lap kiadóhivatalába Z. Z. alatt kérek".

Én idősb Zichy Nándor gróf, atyám,
Adonyi uradalmát igazgatom és úgy annak,
mint a sár-szent-miklósi uradalmának ugyne-
vezett fümagjait is szerzem be, miért is egész
50 mm.-ig vélek luczernamagot a jövőben fel-
használhatni.

Szándékom és kívánságom volt ezen kis-
hirdetés utján, ha sikerül jövőben ezen magot,
melynek termelése vidékünkön csak nagy rit-
kán sikerül, direkte termelőtől beszerezni.

Ugy hiszem azon árat, melyet a fümag-
kereskedők a termelőnek adnak én is mindig
megadhatom majd.

A megszábot ár és mennyiség a kishir-
detésben, elég téves fogalmazásból, megállapí-
tandó ár és mennyiség helyett áll.

Nincs abban a kis hirdetésben semmi
veszélyes sem. Ugy az évek számát, mint a
fizetendő árat rövidebbre vagy hosszabbra,
egyszerre vagy esetről-esetre megállapítani, ez
a szerződő felek kölcsönös megállapodásának
dolga.

Máig is hiszem, hogyha fentjelzett össze-
kötötést nyerhetek, gazdatársam szívesen fog
néhány, tehát „több“ következő esztendőre
kötni, mint egyre.

Biztosíthatom a „*Köztelek*“ tisztelt olvasó
gazdaközönségét, hogy Mauthner ur cikkében
a kishirdetésre mondott különböző elég nem
szép dolgok abba csak belemagyarázhatók
voltak, abban bent nem foglaltattak.

Nem kívánom azokat ismételni. Bárki
megolvashatja őket és összehasonlíthatja kis-
hirdetésem szövegével.

Biztosítom Mauthner urat, hogy nem rej-
tőzési szándékból nem irtam ki nevemet a
kishirdetés alá, melyet minden részében fen-
tartok.

Készséggel adtunk a fenti soroknak lapunk
hasábjain helyet és készséggel elismerjük, hogy
egy gazdának ily szándéku hirdetése egész
más megítélés alá esik, mint egyes üzérkedő
czégeknek a multban hasonló alakban, de
egészen más czélzattal közzétett hirdetési,
amelyek éppen arra indítottak, hogy az emlit-
tett közlemény közzétételével a gazdákat a saját
érdeükben óvjuk terményeiknek előre meg-
határozott árban és mennyiségben való eladá-
sától. Azonban, amidőn ifj. Zichy Nándor gróf
urnak a fentiekben a magunk részéről elégté-
telt adunk, ki kell jelentenünk azt, hogy félünk
attól, miszerint az üzérkedő czégek is név nél-
küli hirdetéseket fognak a jövőben közzétenni
a gazdaközönség félrevezetésére, éppen azért
a mi köteleességszerű óvásunk egyáltalában
most sem válik fölöslegessé. Szerk.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

245. sz. kérdés. Hogy lehetne legjobban
nagy mennyiségű mogyorófát (2—6 cm. átmérő
vastagságu) értékesíteni? sétatpálcának csak
keves alkalmas s bár közelben botgyár van,
ki nem fizeti magát; szent nem a puskapor-
gyártáshoz használják-e? milyen ára lehet a
szénnek? kivel lehetne ez iránt összekötésbe
lépni?

N.-K.

P. Z.

246. sz. kérdés. Helyes-e a szárazanyag
hiányában, a most, teljes nedvkeringés közben
levágandó ákácokat nyers állapotukban azon-
nal épületfának, például pajtaoszlopoknak fel-
használni? B. P.

247. sz. kérdés. Kérek a mellékelt buza
betegségéről felvilágosítást. A buza április hó
első felében, sőt már előbb is, az ut mentén
mintegy 8 méternyire egészen elcsenevészedett,
sőt kiveszett helylyel-közzel. A buza gyökerén

ekkor számtalan apró fonalférget lehetett ta-
lálni, úgy, hogy első pillanatra rögtön az
Anquillula tritici-re gondoltam. A buzával
együtt egy pár példányt küldök ezen férgékből,
melyek azonban tulnagok, minthogy tudtom-
mal a buza golyóüszkét okozó nevezett fonal-
férg csak 1—3 mm. hosszú szokott lenni.
Jelenleg már alig lehet ilyen fonalférget találni,
s a megmaradt buza is egészen helyrejön.

Mezőhegyes.

H. L.

248. sz. kérdés. Tartozom-e most május
elején az uradalomnak, illetve új bérlőnek a
fekete ugarokat megszántás végett átadni? Az
ugarok legeltetési joga engem illet s mivel ez
képezi a határban a birkaelgelőt, tehát erre
nekem legeltetés czéljából szükségem van.
Továbbá mikor tartozom a zöldugarokat utó-
domnak felszánthatás czéljából átadni? A szer-
ződésben ezekre vonatkozólag csak az általam
beküldött pontban kitüntetett kikötések foglal-
tatnak.

Ördöghegy.

K. P.

249. sz. kérdés. Bérleti szerződésben
a vadászati jogra vonatkozólag nincs említés
téve arról, hogy az a bérlet tárgyához tartozó-e
vagy pedig visszatartatik. Van azonban egy
pont, mely a következőt fixirozza: A bérlet
kiadatik azonban a királyi kisebb jogok világos
kizárásával. Már most kérdem, hogy a királyi
kiseb jogokban a vadászat is benne foglal-
tat-e s ha nem, kié a vadászati jog? Azonban
miután ezen bérlet másodkézből lett átveve,
de az illető tulajdonos uradalom helybenha-
gyásával mint jóváhagyás záradékkal ellátott,
mégis az uradalom 6 évvel a bérlet kiadása
utár, külön szerződéssel a vadászatot ezen te-
rületen meghatározott összeggel kiadta. Jogos-e
ez? s van-e jogom annak daczára a bérleten
a vadászatot betiltani?

Pa.-Nemeröd.

G. D.

250. sz. kérdés. Magtárunkban nagyobb
mértvben elszaporodott a zsiszik; szíveskedjék
velünk valami radikális szert tudatni azoknak
gyökeres kiirtására.

B.-Szt.-Lőrincz.

Főbérnöksg.

Feleletek.

Botfa értékesítése. (Felelet a 243. számú
kérdésre.) A kérdésre határozott választ nem
adhatok, mivel gyakorlatom alatt nem fordult
még első eset, hogy botot kerestek volna. Az
erdei termények árszabályában van erre egy
tétel, t. i. *somfabotok 100 db. 2 frt 50 kr.*, de
e tétel soha sem érvényesül, mivel nincs
kereslet.

Az alcserjét az erdőben úgy is ki szoktuk
időnként tisztító vágások alkalmával szedni,
rendesen mint legsilányabb tűzifát, rőzseként
nyalábba kötve, feléből termelhetjük ki.

Kétséget sem szenved tehát, hogy meny-
nyire előnyös, ha e legtöbbször utban levő
fát botfa alakjában még müfa gyanánt érté-
kesíthetjük.

Mint az efféle üzletben legtöbb jártassággal
bíró erdőbirtokost ajánlhatnám gr. Zay Miklóst,
kinek — tudomásom szerint — Zay-Ugróczon
berendezett botgyára van. Legjobb volna tehát
ezen gyárhoz vagy birtokosához fordulni, ki
mint a „*Köztelek*“ egyik elsőrendű munkása
a választ bizonyosan készséggel megadandja.

Hogy jövedelmezés tekintetében ezen
üzemmód kifizeti magát, az kétséget sem szen-
vedhet.

A kivágott botokat, nézetem szerint,
legjobb darabszámra eladni, akképen, hogy
huszonötével nyalábba köttetnek.

Ár gyanánt 100 db. 2 frt 50 kr-ával elfo-
gadható.

A botfejeket lehet $\frac{1}{2}$ -adával olcsób-
ban adni.

Földes János.

Mogyorófa értékesítése. (Felelet a 245.
számú kérdésre.) A mogyorófának erdészeti
szempontból igen kevés jelentősége van. Csinál-

nak belőle kétfelé hasítva abroncsokat, de mai
napság a vasabroncsok már mindenütt kiszorít-
ják, forgácsait sör- és eczetgyártásnál is hasz-
nálják előszeretettel. Erősebb méretekben szita-
kötők, asztalosok, valamint fafaragók és eszter-
gályosoknak való. Guzsának nagyon jó a tutajok
összekötésére, ugyszintén fasináknak s nagyobb
kosarak s kasok karózatára, poroló- és sétat-
pálcákra, meglehetősen jó tűzifa és szenté puská-
porgyártáshoz szeretik. Ha mind e használati
módok közül nem találkozik a vidéken, legjobb
kivágni s feltüzelní s használhatóbb fanemekkel
pótolni.

A dohányraktározó hivatalok is szokták
keresni, sőt a hol halászkok az ugynevezett
„czége“-vel fognak halat, a czége elkészítésére
keresik az egyenes mogyorófpálcákat.

N.-Palánka.

F. J.

Alkalmas-e a nyers ákác épületfának?
(Felelet a 246. sz. kérdésre.) A vízben felhasz-
nálandó fát tartósabbnak tapasztalták, ha nedv-
keringés idejében vágják. A száraz helyre al-
kalmazott épületfát azonban, ha csak lehet,
télén vágják, mert a szurágásnak kevésbé van
kitéve s nehezebben korhad, mint a nyáron
vágott. Ez ellen azonban kéznél levő óvszer,
ha olcsón akarjuk végezni, a bekátrányozás,
költségesebb a befestés olajfestékekkel. A földbe
kerülő részt, mint leghamarabb korhadót, leg-
jobbban kell preperálni. Erre legjobb s leg-
nagyobb tartósságot biztosító mód a következő:
a földbe kerülő oszlopvéget oly hosszúságban,
a meddig a földbe kerül tüzhöz megszenitjük
külsőleg, ezen megszenesedett részt kátrány-
nyal teleitatjuk, azaz annyi kátrányt mázolunk
rá, a mennyit csak magába szí, ezután napon
megszáritjuk s úgy ássuk a földbe.

Földes János.

**Ugarok átadása a haszonbérlet lejár-
tával.** (Felelet a 248. számú kérdésre.) Ha a
haszonbérlet a szerződésben kötelezettséget vál-
talt arra nézve, hogy tartozik utódjának az
ugarok művelését a haszonbérlet lejárta előtt
is már megengedni, akkor az átadást a rendes
gazdasági művelés által megkivánt időpontokban
kell teljesítenie és pedig tekintet nélkül arra,
vajjon ez által az ugarokon való legeltetéstől
elesik-e avagy sem. Annál is inkább, mert a
fekete ugart akkor is rendes művelésben kellene
részesítenie, ha a következő évadban őt illetné
a haszonvétel joga. A zöld ugarokra nézve
irányadóul azt lehet tekinteni, hogy az utód
nem kívánhatja azoknak átadását addig, míg a
haszonbérlet az azon évi takarmánytermést ki
nem használta illetőleg be nem takarította, mert
ehhez föltétlen joga van.

Haszonbérlet és vadászat. (Felelet a 249.
számú kérdésre.) Ismételtelen közöltük ama néze-
tünket, hogy különös kikötés hiánya esetén a
vadászat a 200 kat. hold területet meghaladó
haszonbérleteken a haszonbérlet illeti, őt illeti
a jelen esetben is, mert a vadászat nem tartozik
a királyi kisebb haszonvételek közé. Nem-
csak hogy az auktorok egyike sem sorolja föl,
mint ilyet, hanem a törvény is más elbánásban
részesítette. Mig ugyanis a halászat jogát kellő
igazolás föltétele mellett a volt földbirtokosok
s más jogi személyek javára a más tulajdonát
képező mederrészekre nézve is föntartotta: a
vadászat tekintetében már az első vadászati
törvény is arra az elvi állapotr helyezkedett,
hogy a vadászati jog a földtulajdonnak el nem
választható tartozéka. Sz. F.

Gabonasziszik irtása. (Felelet a 250. sz.
kérdésre.) A gabonasziszik (*Calandra granaria*)
elleni radikális védekezési módok a következők:
1. A gabonának gyakori forgatása és ros-
tálása; mert a zsiszik a nyugalmat kedveli s
a gyakori háborítások elől menekül. (Lásd a
Köztelek 1891. évi 13. számának 4. és 5-ik
lapját.)

2. A magtárnak legnagyobb pedantériával
való tisztántartása és gondozása, a mire nézve
a *Köztelek* 1895. évi II. félév 1213. lapján
részletesebb utasítás foglaltatik.

3. Ha pedig a zsiszikes gabona megtisztításáról van szó, akkor leghatásosabb a szénkéne alkalmazása, a mint az a *Köztelek* 1891. évi 13. számának 4-ik lapján ismertetve van.

A *Köztelek* 1896. évi II. félév 1470. lapján ajánlt chlorgáz alkalmazását pedig csak már kiürített magtárakban levő zsiszikek irtására lehetne ajánlani, mert a gáz szaga szorgalmas lapátolás és szellőztetés dacára a termékeken hosszú ideig megérezhető.

Vellay.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Meghívó. — I-ső hizott állatvásár. — Aratógépverseney. — Közgazdasági szakosztály ülése. ...	713
A dohánytermelés bajai. <i>Gr. Szapáry Gyula.</i> ...	714
Német gazdák magyarországi tanulmányutja. ...	718
Egy kishirdetés. ...	718
Gazdasági állattan.	
A búzát károsító férgek. ...	715
Gazdasági ipar.	
A törkölyborokról. ...	716
Allategészségügy.	
Gümőkór elleni óvintézkedések a külföldön. <i>Hajnal József.</i> ...	717
Levélzsekrény. ...	719
Vegyesek. ...	720
Kitüntetés. — Nyugdíjazás. — Egy gazdatiszt jubileuma. — Földtehermentesítés biztosítás útján. — A „Magyar Gazda Kincsháza”. — A magyar-óvári m. kir. gazd. akadémiai hallgatók gazdasági egylete. ...	720
Kereskedelem, tőzsde. ...	722
Budapesti gabonatőzsde. — Szeszület. — A központi vásárcsarnok árjegyzése a nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áraitól. — Állatvásárok: Budapesti szurómarhavásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi szurómarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár. ...	723
Szerkesztői üzenetek. ...	723

Kitüntetés. Ő felsége, gróf *Kornis* Viktornek, a Szolnok-Doboka vármegyei gazdasági egyesület elnöke-nek a közigazgatás terén szerzett érdemei elismerésül Lipóttrend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

Nyugdíjazás. A földművelésügyi m. kir. miniszter a kassai gazd. tanintézetnél alkalmazott dr. *Szamiszló* Albert gazdasági tanintézeti rendes tanárt, saját kérelmére, végleges nyugalomba helyezte s ez alkalomból neki a gazdasági oktatás terén kifejtett buzgó és sikeres működéséért elismerését és köszönetét fejezte ki.

Egy gazdatiszt jubileuma. Id. *Wenninger* Máttyás a duna-almási uradalom főtisztje, folyó hó 13-án ünnepelte ötvenedik évfordulóját annak, hogy nevezett helyen és uradalomban mint gazdatiszt működik, amely alkalomból a komárommegyei gazdasági egyesület, Sárközy Aurél főispán elnök vezetése alatt, Ghyezy Dénes alispán, Tuba János országgyűlési képviselő, Galba Károly, dr. Cselley János, Szombathelyi Győző és Ágoston Miklós tagokból álló küldöttség üdvözölte őt, átnyújtván jegyzőkönyvi kivonatát az egyesület közgyűlésének üdvözlétéről. Fénypontja volt a jubileumnak mégis földművelésügyi miniszterünk alábbi megleghangu távirata: „Fogadja érdemteljes pályájának jubileuma alkalmából őszinte szerencsekívánatomat és hazafitai üdvözlétemet. Darányi Ignác.” Ez a nem remélt kitüntetés könnyekig hatotta meg a jubilánst.

Földtehermentesítés biztosítás útján. Hir szerint az „Első Magyar Általános Biztosító-Társaság” életre való eszmével foglalkozik. Ugyanis a biztosításnak egy új ágát szándékozik meghonosítani, mely lehetővé tenné, hogy a jelzálogos kölcsönrel terhelt birtok

tulajdonosa biztosítsa magát az esetre, ha elhal, mielőtt földjét terhelő adósságát törleszthette volna. Halála esetén fenmaradt jelzálogtartozását a biztosító intézet fizetné meg. Nem egyéb tehát ez a terv, mint a föld tehermentesítése biztosítás útján. Közgazdasági előnyei nyilvánvalóak. A birtokokra felhalmozott terhek, melyeket a birtokos jóhiszeműleg vett fel, legtöbbször az örökösöket sújtják, különösen pedig osztozkodás esetén. Ekkor aztán a biztos elzúllás sorsa elé néz az adósságtól tulterhelt birtok. Hitele ki van merítve s a szükséges befektetési tőke hiányában jövedelmező kihasználása korlátozva van. Mindamellett, ha jól szemügyre vesszük a tehermentesítést célzó biztosítás tervét, lényegében nem más az, mint életbiztosítás arra az időre, míg a felvett jelzálogos kölcsön törlesztendő. A birtokos utódai érdekében ugyanazt a célt érné el, ha életét a jelzálogos kölcsön erejéig biztosítaná. Sőt ez esetben a biztosított összeget minden körülmények között megkapnák örökösök halála bekövetkezésekor. Míg a tervezett biztosítás esetén, ha a birtokos a jelzálogos kölcsön letörlesztéséig életben maradna, halálával mit sem kapnának örökösök. Az az reá nézve ez esetben a jelzálogos kölcsön a biztosítási díjtételekkel drágulna. Könnyen megfogható csak ugy lehet eredményt s hasznot várni, ha annak díjtételei olcsók lesznek, ettől a szemponttól függ majd az egész kombináció megítélése. Részünkről eleve is hisszük, hogy ezt a biztosítási tervet meglehet valószínűsítenünk, még pedig nagy közigazdasági előnnyel, és ha az E. M. Á. B. Társaság csakugyan a helyes megoldás útjára tereli, mindenestre hasznosabb alkotást fog vele megvalósítani, mint annak idején a „Jégszövetség”-ével. Az eszme megérdemli az érdekelt körök, különösen pedig a kormányzat meleg figyelmét, mert bármely szívesen hivatkozunk is az önségélyre, ez esetben nem ellenezhetnénk azt a beavatkozást, mely a tehermentesítésnek ezt a módját törvényes intézkedésekkel kívánna szabályozni.

Az államvasutak pénzügyi eredményei. A Magyar Királyi államvasutakon 1896-ban 92.012,189 forint szállítási bevétel érték el, míg 1895-ben — anélkül, hogy az államvasuti hálózat 1896-ban nagyobbodott volna — csak 84.145,411 forint volt az összes szállítási bevétel. A 9:3 százalékos kitévő 7.866,778 frtnyi rendkívüli és még eddig soha el nem ért többletből esik kerek összegben harmadfélmillió forint (12:3 százalék) az egész összegben 23 millió forintot jövedelmezett személy- és podgyászforgalomra, kerek 5.350,000 forint (8:6 százalék) többlet pedig az összesen 68 millió forintot jövedelmezett gyors- és teheráruforgalomra. Minthogy pedig a személy- és podgyászforgalomra 18 százalék szállítási adóval és 2 százalék kincstári bélyegilletéssel, összesen tehát 20 százalékkal, a gyorsárak 7 százalékkal és a teherárak 5 százalékkal szállítási adóval vannak megterhelve, a szállítási adónál elért és ezen czímen az államkincstárba beszállított összeg is 760.000 frttal emelkedett. Összesen pedig beszállított az állampénztárba szállítási adó czímen az 1896. évi 92 millió forintnyi szállítási bevétel után 4.600,000 forint, a személy- és podgyászforgalomra — és több mint 3.400,000 forint a gyors- és teheráruforgalmi bevételek után, összesen tehát kerek összegben nyolcz millió forint. Ha tehát a Magyar Államvasutak jövedelmezőségét más vasutakéval akarjuk helyes alapon összehasonlítani, a szállítási adó czímen külön beszállított összeget hozzá kell adnunk az egyébként kimutatott tiszta jövedelemhez. Ez alapon akkor emelkedik, példának okáért a tavalyi kerek összegben 37.090,000 frtnyi tiszta jövedelem — amely az Államvasutak 7600 kilométernyi hálózatának mintegy 800 millió forintnyi tényleges építési költségét 4:75 százalékkal, a közel 940 millió forintnyi névleges tőkéjét pedig 4 százalékkal kamatoztatja,

45.000,000 frtra, amely összeg azután a fent említett tényleges tőke 5:6, a névleges tőke pedig 4:8 százaléknak felel meg, míg például az osztrák es. kir. államvasutak alig 3 százalékos, a bajor és belga államvasutak mintegy 3:5 százalékos jövedelmeznek és a minden tekintetben rendkívül kedvező viszonyok között levő és részben jóval magasabb díjszabásokkal dolgozó porosz államvasutak jövedelmezősége sem több 6 százaléknál. A Magyar Államvasutak pénzügyi eredményei tehát ugy aránylag, mint abszolút véve is, igen kedvezőeknek mondhatók.

A magyar-óvári m. kir. gazd. akadémiai hallgatók gazdasági egylete f. hó 5-én *Balás* Árpád akad. igazgató elnökle mellett szakgyűlést tartott. De *Pottere* Bruno akad. hallgató „A szövetkezésről” czimű felolvasást tartott, mely jegyzőkönyvi dicséretben részesült. Ezután *Blascsok* Gyula akad. hallgatónak „Van-e alapja az alföldi szociális munkaszervezeteknek, ha van, mik az okai és mivel orvosolhatók?” czimű vitakérdése vétegett megvitatás alá, mely alkalommal *Hensch* Árpád és *Óshegyi* József tanárok, *Schulpe*, *Benczur*, *Seyfried*, de *Pottere*, *Bossányi* és *Liszka* hallgatók szólaltak föl.

Közigazdasági pályadíjak. A Magyar Tudományos Akadémia az idén a következő közigazdasági jutalomtételt tűzte ki: Fejtse ki a pályázó, alkalmazható-e sikerrel a járadék-birtokok rendszere hazai viszonyaink között? Jutalom az *Ullmann-féle* alapítványból 300 frt aranyban. Határnap 1898. szept. 30. *Már hirdett jutalomtétellek:* 1. A jövedelem megoszlásának általános törvényei. Jutalma 500 forint. Határidő 1897. szept. 30. 2. A kiesinyben való kereskedés különböző alakjainak versenye egymás közt s a fogyasztási szövetkezetekkel, s a verseny közigazdasági és szociálpolitikai következménye. Jutalma 1000 magyar frank. Határnap 1897. szept. 30. 3. A hetvenes évek óta jelentkezett világgazdasági viszonyok befolyása a mezőgazdaság jövedelmezőségére. Jutalom 500 frt. Határidő 1897. szept. 30. 4. Mily viszonyban állanak egymáshoz Magyarország egyes erdős vidékei és általában az egész országban az erdőgazdaságban fekvő tőke és az ezután nyerhető kamat-jövedelem. Jutalma a Lévy-alapítványból 500 frt., külön adományból 500 frt., összesen 1000 frt., (lejár 1898. szept. 30.)

A német birodalmi törvényszék a kartellekről. A német birodalmi törvényszék a kartelkérdésben igen fontos elvi határozatot hozott. A szász tartományi főtörvényszék ugyanis egy faanyaggyárost, a ki egy 62 cég által kötött kartel pontozatait nem tartotta be, 5200 márka büntetésre ítélte. A kartel tagjai arra kötelezték magokat, hogy gyártmányaikat nem fogják egyenként elárúsítani, hanem a közös elárusítóhelyre szállítják. A német birodalmi törvényszék alaki okokból elutasította ugyan a főtörvényszék ítéletét, de elvben elfogadta azt. Az elutasítás indokolásában a birodalmi törvényszék a következőket hangsúlyozta: ha valamely iparágban a termékek ára nagyon is hanyatlík, úgy, hogy ezáltal a haszonnal járó üzem teljes lehetetlenné tétetik, akkor a beálló krízis nemcsak az egyesekre, hanem az egész közigazdaságra nézve veszedelmes, a miért is az összességnek érdekében áll, hogy az alacsony árak ne legyenek állandóak. A törvényhozás ezen a bajon már többször akart védvámok behozatala által segíteni. Ennélfogva azt sem lehet egyszerűen elítélni, ha a termelők összeállanak, az egymással való versenyt beszüntetik s az áraknak ez által való hanyatlását megakadályozzák, vagy mérséklík. Ellenkezőleg, ha az árak tényleg állandóan olyan alacsonyak, hogy az illető iparágat a tönk fenyegeti, akkor az ilyen egyesülés nemcsak az egyesekre, hanem az összességre nézve is hasznos. Ennélfogva a szindikatusoknak és kartelleknek még nagy jelentőségük is lehet az ipari termelésre nézve, főleg a tultermelésnek

tán a fent-
vleges tőke
ig például
3 száza-
ak mintegy
a minden
ayok között
zabásokkal
élmézősége
ar Állam-
gy arány-
vezőeknek

akadémiai
5-én Balás
ellett szak-
akad. hall-
sást tartott,
ült. Ezután
an-e alapja
naknak, ha
ök? című
mely al-
gyi József
de Pottere,
ak föl.

Magyar
következő
Fejtsé ki
járadék-
között?
ól 300 frt
Már hír-
megosz-
500 forint.
yben való
enyé egy-
ekkel, s a
kai követ-
nk. Határ-
évek óta
befolyása
Jutalom
Mily vi-
gyarország
az egész
tőke és
Jutalma
adomány-
ár 1898.

ak a kar-
ényszék a
atározatot
rvényszék
62 cég
rtotta be,
tel tagjai
nányaitak
hanem a
net biro-
utasította
lvben el-
ásában a
et hang-
termékek
ezáltal a
é tétetik,
ygesekre,
e vesze-
dekében
ék állan-
ár több-
segíteni.
elítelni,
ssal való
ltal való
érséklík.
llandóan
arágat a
és nem-
re nézve
knak és
ehet az
elésnek

és a gyártmányok elértéktelenítésének megakadályozásának szempontjából. Ezzel egyértelműleg a német és más törvényszékek közül is többen már kimondták, hogy nem ellenkezik az iparszabadsággal, ha az iparosok oly tisztességesen értelmezett czélból egyesülnek, hogy valamely iparág életképességét megmentés. *A szoban forgó szerződések csak azon esetekben kifogásolhatók, ha egyes esetekben bizonyos körülmények arra engednek következtetni, hogy monopolium létrehozásáról van szó s a fogyasztók uzsorás kiaknázása a cél, vagy hogy ezek a következmények a szerződésekből még szándékolatlanul is előállhatnak.* Bármily szabadelvűnek látszik is ez a felfogás, a termelők szempontjából nem lehet megnyugtató. mert rájuk nézve a kartelezés lehetősége csak elméletileg áll fenn, nem úgy mint azoknál az egyeseknél, akik a fogyasztás csúcspontján állanak s akik könnyű szerrel juthatnak olyan ármegállapodásokra, melyek a fogyasztók széles rétegét egyfelől, a termelők osztályát másfelől súlyosan érintik. Ez bizony mesterséges s emellett egyoldalulag való kikerülése a szabadversenynek, amelynek következményeivel szemben a termelőosztály ugyszólván védtelenül áll. Semmiféle józan felfogás nem itéli el a karteletet, amennyiben azok csakugyan közgazdasági érdekeket védelmeznek, de nagyon természetes. Ha jog és törvény szerint való elbírálás tárgyává óhajtjuk tenni a karteletet abból a szempontból, hogy csakugyan közérdekek megvédelmezését célozzák-e azok? Már pedig a törvénykezés részéről igen gyenge korrektívum, ha a karteletk túllépése esetén megelégszik azzal, hogy a létrejött szerződést a kartelező felekre nézve érvénytelennek tekinteti. Ilyen szerződésnek, mely „uzsoraszerű kiaknázás”-ra irányuló czélja miatt tekintett érvénytelennek, józan és helyes felfogás szerint a közgazdasági életben egyáltalán nem lett volna szabad érvényre jutnia.

Állatforgalmi tilalom. A horvát országos kormány a hasított körmű állatoknak Magyarországban Horvát-Szlavonországba való bevitelére tekintetében a következő intézkedéseket léptette életbe: I. *Ragadó száj- és körömfájás miatt a sertéseknek és kerdőzöknek* (szarvasmarhák, juhok, kecskék) Bars vármegyéből; II. *sertésvesz miatt a sertéseknek Abauj-Torna, Bács-Bodrog, Baranya, Bihar, Gömör-Kishont, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Somogy, Szabolcs, Szilágy, Torontál, Zala és Zemplén vármegyéből és területükön lévő városokból*; III. *ragadós tüdőlob miatt a szarvasmarháknak Arva, Liptó, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Szepes és Trencsén vármegyéből és Pozsony sz. k. város területéről, és Horvát-Szlavonország területére való behozatala tilos.* A többi, azaz: az itt fel nem sorolt vármegyéből és városokból az egészséges és az elszállítás előtt hatósági állatorvos által megvizsgált *szarvasmarháknak, juhoknak és kecskéknél* Horvát-Szlavonországba való behozatala meg van engedve, de *csakis kizárólag vasuton* és általános állategészségrendőri szabályok megtartása mellett. A sertéseknek behozatala tekintetében pedig a következő szabályok mérvadók: a) Egy vagy több vásáron vásárolt és összeszedett sertések csakis vasuton és kizárólag levágás czéljából közvetlenül a vágóhidakra szállíthatók be. b) A nyájban együtt nevelt vagy együtt hizlalt sertések további hizlalás czéljából is behozhatók vasuton, azon feltétel mellett, ha az állatok származási helyének községi előjárósága a marhaleveleken igazolja, hogy a behozni szándékolt sertések tényleg együtt neveltettek vagy hizlaltattak, ugyszintén hogy a sertések származási helyén sertésekre veszélyes semmiféle ragadós betegség nem uralkodik, és hogy a sertések az illető községben már legalább 10 nap óta tartatnak. A sertésszállítmányok elszállítás előtt hatósági állatorvos által megvizsgálandók, s ezen körülmény, hogy a sertések a vizsgálat alkalmával egészségeseknek találtattak, a marhalevelekre szintén reávetendő. c) Oly sertések, a melyeknek marhalevelei a fenti b) pont-

ban meghatározott igazolásokat nem tartalmazák: csakis levágás czéljából bocsáttatnak be. d) Ha valamely sertésszállítmányban a megérkezés alkalmával csak egy darabon is ragadós száj- és körömfájás vagy sertésvesz állapotának meg, az egész szállítmány a származási helyre visszaküldetik. e) A sertéseknek Magyarország határszéli közigazgatási járásaiból (főszolgabírói járások) és határszéli városaiból az ily területtel közvetlenül határos horvát-szlavonországi járások és városokba való áthajtása az a), b), c), és d) pontokban foglaltak figyelembe vételével azon esetben eszközölhető, ha az illető fél a behajtást és a behajtható sertések származási és rendeltetési helyét az illetékes I. fokú hatóságnál előzetesen bejelenti. Ily bejelentés alapján az illető hatóság a félnek hivatalos bizonyítványt állít ki, oly czélból, hogy az a sertések behajtása közben igazolványul szolgáljon. Megjegyeztetik azonban, hogy ez idő szerint az I. és II. alatt említett határszéli vármegyék területe ezen határszéli forgalomból ki van zárva.

Erdei és gyümölcs-csemeték kiosztása. Ugy a kopár területek beerdősítése, valamint a községi faiskoláknak berendezése czéljából a földmívelésügyi miniszter ezen évben tetemes mennyiségű csemetét osztott ki. Az erdei csemeték részben az országos erdei alap költségén fentartott 111 holdnyi csemetekertekben neveltettek, részben pedig az erdőhatóságok feleslegeiből osztattak ki. E tavasszal kopárok befásítására kiosztott 20,804,400 fenyő, 9,460,400 tölgy és akác, továbbá 589,000 egyéb erdei csemete, vagyis az e czélra kiadott csemeték száma a 31 milliót meghaladta. Az előző évben e czélra kiosztott csemetemennyiség 16 milliót tett ki; tehát a folyó évben a múlt évinél 15 millióval több csemete osztott ki.

Az acetylen világító gáz. Az acetylen gáz ma már nem ismeretlen világító szer. A calcium carbidból, (mely méz és szén magas villamos hőfok mellett való vegyi egyesüléséből származik) állítatik elő víz hozzáadása által. Az előállítás egyszerűsége dacára sok akadályt kellett legyőzni, míg ennek a világítószernak gyakorlati alkalmazása az általánosság számára lehetővé vált. Ugyanis az eddig ismert a acetylen gázfejlesztő készülékek részben primitív konstrukciónál fogva, nem voltak teljesen megbízhatók, másrészt azonban oly komplikáltak voltak, hogy kezelésük szakavatott ember felügyeletét igényelte, de mindannyinak az volt a legnagyobb hibája, hogy nem biztosítottak szakadatlan működést, vagyis a fogyasztók ki voltak téve azon esélynek, hogy a calcium carbid kifogyván, egyszerre sötétben maradnak. Ezen kardinális hibához még az is járult, hogy a carbid elhasználását nem lehetett ellenőrizni s a készüléket a funkcionálás biztosítása végett már akkor kellett újra tölteni, mikor még használható carbid volt benne, miáltal sok anyag ment veszendőbe. Ezeket a hibákat igyekezett javítani az az újabb acetylen gázfejlesztő-készülék, melyet John Gore a készülék feltalálója a múlt héten mutatott be Budapesten. Az elmésen konstruált készüléknek nemcsak folytonos működése van biztosítva, de vele a világító anyag is teljesen kihasználható s ellenőrizhető. E mellett kezelése is a lehetőleg egyszerű. A gép tulajdonjogát Loósy Adolf és József szerezték meg, a kik most már biznak abban, hogy az acetylennek a világítás terén előkelő szerepet fognak juttatni. Számításuk szerint egy acetylen láng egy órára (10 liternyi gázfogyasztást véve alapul) 0.75 krba kerülne, így tehát a kőszéngáz vidéki áraival olesóságra nézve is kiállja a versenyt. E mellett az acetyláng igen szép lánggal ég s fényereje 8-tól 60 gyertyafény erejéig fokozható. Tekintettel arra, hogy egy acetylen láng óránként 5, legfeljebb 20 liter gázt fogyaszt el (kőszéngáz 150—200 liter fogy el egy óra alatt), tehát relative kisebb mennyiségű világító anyaggal kell dolgozni, tekintetbe véve továbbá az acetylen gázt fejlesztő készü-

lék könnyű kezelhetőségét, a cég reméli, hogy az acetylen világítás a mezőgazdasági életben is mihamar alkalmazást nyer. Az itt elősorolt és minden tekintetben kedvező adatokkal szemben azonban kötelességünk megjegyezni, hogy a nem régebben is tudomásul jutott tudományos kísérletek eredményei nem ütöttek ki ily kedvezőtlen az acetylen világítás javára. E tudományos kísérletek is igazolják ugyan, hogy az acetylen világítás a gázvilágításnál a legtöbb esetben, a petróleum világításnál pedig okvetlen olesóbb, azonban hátrányul tudják be az acetylén gáznak, hogy az felmelegedve sokszor már közönséges nyomásnál is robban, s robban még akkor is, ha 30-szoros levegőmennyiséggel van keverve (azaz nem 7%-os, hanem már 3.4%-os keveredés mellett is). Ha az új készülék a robbanás veszélyével szemben kellő garanciát nyújt (ami majd később tűnhetik ki), akkor kétségsbe vonhatatlan, hogy az acetylent a világítás terén rendkívül figyelemre méltó szerepre fogja segíthetni.

A tözsdetörvény Németországban. A berlini tőzsde tagjai tudvalevőleg akarták a tözsdetörvényt megkerülni, hogy a terménykereskedők ugynevezett szabad egyesület alakítottak, mely az e czélra kibérlett helyiségben tőzsdei üzletet folytatott. Most a porosz kereskedelemügyi miniszter tudatta a szabadegyesülettel, hogy üzleti működését börtének tekinti, minélfogva felhívja az egyesületet, hogy börtenszabályokat alkosson s azokat jóváhagyás végett három hét alatt mutassa be. A nyakas börtenszabályok azonban még most sem engednek, elhatározták, hogy szabályokat nem készítenek, hanem bevárják hogy a miniszter bírói ítélet provokáljon. Németországban ugyanis az egyesületek csak bírói ítélet alapján oszthatók fel.

Filoxeraértekezlet Kolozsvárott. A földmívelésügyi miniszter abból a czélból, hogy a szőlőmívelés helyzetéről s különösen a filoxera ellen való védekezés tekintetében nyilvánuló kívánalmakról az ország erdélyi részeiben közvetlen forrásból, t. i. az érdekeltek köréből merített alapos és részletes tájékozást szerezzen, az erdélyi gazdasági egyesület közreműködésével nagy értekezletet hívott össze május hó 23-ikára, Kolozsvárra. A miniszter az értekezleten való elnöklésre az erdélyi gazdasági egyesület elnökét, Szabó Józsefet kérte fel s arra Dobokay Lajos orsz. borászati kormánybiztost küldötte ki. Az értekezlet elé terjesztendő tárgysorozat hat pontja kiterjeszkedik a szőlőmívelés összes aktuális kérdéseire s alkalmat szolgáltat az értekezletnek arra való nyilatkozásra, hogy minő szervezkedés s minő különleges adminisztratív intézkedések javasolhatók az ország erdélyi részeiben: 1. a még filloxera-mentes szőlők megvédelmezése, 2. a filloxera által már megtámadott szőlők fentartása s 3. a már fenn nem tartható szőlők megújítása érdekében.

Csatorna a Duna és az Odera, Majna és Elba folyók között. Bécsben máj. 24—26-án lesz a német-osztrák-magyar belvízhajózási szövetkezet gyűlése, melynek programjára hi van tűzve a Duna—Odera, Duna—Majna és Duna—Elba csatornák kérdése. A magyar mérnök- és építészegyesület megállapította azon elveket, melyeket a csatornák kérdésében elfoglalni óhajt és kiküldötteti útján fogja magát a gyűlésen képviseltetni. Az egyesület kimondja, hogy csatlakozik a fontos vizutak létesítését célzó mozgalomhoz és sorrendben közgazdasági jelentőségükhöz képest ugy óhajta megoldatni, hogy legelső sorban a Duna, Elba és Moldva csatornázását, aztán a Duna-Odera, végül a Duna-Majna csatornázását kívánja, mert az első bécs-budweisi csatorna kiépítésével uszályhajóink Berlinig és Hamburgig eljuthatnak s a magyar nyersterményeknek a legnagyobb fogyasztási területet nyitják meg.

Nyersszeszkeüldemények kedvezményes szállítása. A győr-veszprém-dombóvári h. é. vasut állomásairól, Győrbe teljes kocsirakományokban szállítandó nyersszeszkeüldemények

után nevezett helyi érdekű vasut igazgatósága az I. külön díjszabás díjtételeinek alkalmazását engedélyezte.

Szalma- és szénaküldemények kedvezményes szállítása. A fehér- és tolnavármegyei h. é. vasut állomásaira szállítandó szalma- és szénaküldemények után az I. kivételes díjszabás díjtételei jönnek alkalmazásba kedvezményképpen.

A zab jövője. A drezdai vegetáriánus egyesület által kiadott röpirat a zabot elsőrangú emberi táplálékul tünteti fel. Alkatrészei az emberi testre nézve legjobb arányban vannak összetéve. Lisztje emlékeztet az anyatejre, sőt még több tojásfehérnyét tartalmaz. Csecsemőket lehet zablisztal táplálni, mert az anyatej helyettesítésére kiválóan alkalmas. A legtöbb gyermekliszt sem egyéb, mint zabliszt. Vegyi összetétele: 50% keményítőliszt, 6.7% zsir, tehát több mint bármely más gabonafajban. Hideg égőv alatt ez igen fontos. Vérképződésre alkalmas tápláló sóanyagokat is tartalmaz, azonkívül erős aromát is, mely az emésztést ingerli. Ezen szag természetes fűszer, mely a zablisztból készült eledeleket jellemzi s mely nélkülözhetővé teszi más fűszerek alkalmazását, hogy jó íz adjunk neki. Dr. Alanus röpiratában ajánlja a betegeknek, hogy naponta zabkását és zablevest élvezzenek. Sovány emberek rövid idő alatt meghízhatnak ettől. Sápadt leányok és gyermekágyasok, kik beefsteaks, bor és vasszalmát tartalmú preparátumok mellett sem javulnak, ha zablevest és zabkását esznek, szemmeláthatólag javulnak. Gyermekeknek, kik az iskola látogatás folytán gyengéek, a zab összehasonlíthatatlan erősítő anyag.

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti gyapju-aukeziókra,

melyek ez év folyamán két sorozatban július és szeptember hónapokban fognak megtartatni. Bejelentéseket elfogad és felvilágosításokkal szolgál:

HELLER M. S TÁRSA,
BUDAPEST,
V. ker., Erzsébet-ter 13.

72
forintért
ajánlom a leg
jobb amerika:
rendszerű
3830

„Hollingsworth“

gereblyeimet széna, gabona és takarmányhoz.

Szücs Zsigmond,
Budapest, VI., Nagymező-utcza 68. sz.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Budapest, 1897. május 15.

Az időjárás a lefolyt hét nagyobb részében tetemesen csökkent hőmérséklet és erősebb légáramlatok mellett borus és hűvös volt. A hét végével a csapadék

is gyakoribb lett és az egész ország területére terjedt ki. A vetések fölül sűrűbben érkeznek panaszok, a mennyiben a rozsa terjedését jelentik és a vetések sárgulnak. Enyhe napos időre immár sürgősen volna szükség. A vízállás mérsékelten csökkent. A külföldön szintén többé-kevésbé esős idő uralkodik.

A külföldi piacok üzletmenetét illetőleg, a hangulat ismét barátságos, a forgalom azonban nem képes fellendülni. Amerikában a vetések állásáról beérkezett aránylag kedvezőtlen hírek, jobb kiviteli kereslet, a látható készletek tetemes csökkenése és a kontemine fedezési vásárlásai lényeges szilárdságot hoztak magukkal és az árak a múlt héthez képest kb. 4 c. emelkedtek. Csupán a hét végével lett a hangulat valamivel csendesebb. Angliában ugy prompt, mint uszóru iránt jobb kereslet mutatkozott és az árak mérsékelten javultak. Franciaországban is kedvezőbb az irányzat, miután a vetések sem teljesen kielégítőek. Németországban a fogyasztás változatlan árak mellett szerelhette be szükségletét és a többi piacokon is kellemes a hangulat, bár az árak csak lényegtelen változásokat tüntetnek fel.

Nálunk a forgalom kenyérmagvakban élénk volt, takarmánycikkben azonban mérsékelt. Az árak nagyjából tartottak; kenyérmagvak valamivel magasabban záruknak.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza kezdetben gyengébben utóbb jobban van kinalva, minthogy egyes malmok azonban naponként vásároltak, az árak jól tartottak maradtak. Nagyobb áremelkedés nem következhet be, mert a készru tulajdonosok eladási hajlamot tanúsítottak és készleteiken tudni parkadtak. Csupán a legutóbbi napok immár tartósan kedvezőtlen időjárása folytán emelkedtek az árak valamivel és a javulást 4—7.50 krra teszzük. A forgalom 160,000 mm. a hetihozatalok 90,000 mm.

Rozs ugy a helyi fogyasztás mint a kivitel céljaira jobb érdeklődésre talált és a forgalomban volt ca. 7000 mm.-ért 5—10 krral magasabb árak voltak elérhetőek. Minőség szerint Budapest távolságában átvéve 6.10—20 és helyben 6.27½ frtig jegyzünk.

Árpa (takarmány és hántolási czélokra) gyengén van kinalva és az árak változatlan szilárdak. A vásárlásban ugy gyárosok mint hizlalók vettek részt, kik minőség szerint 4.25—4.55 frtig fizettek helyben illetve Kőbányán átvéve. Teljesszemű nagyobb tételekért valamivel többet is fizettek.

Zab jó hozatalok mellett kedvező vételkedvre is talált és az árak nem változtak. Prima zabban a kinalat mint eddigéig is mérsékelt. Szin és tisztaság szerint helyben 5.70—6.25 frt volt elérhető.

Tengeri. Az érkező áru legnagyobb része továbbra is szállítási czélokra szolgál és a spekulációnál valamint a fogyasztásnál talál elhelyezést. Szabad eladásra érkező egyes wagonok 3.45—3.50 frton keltek el és ez árt fizetették budapesti paritásra az állomásokon átvendő kisebb tételekért is.

Olajmagvak: Effektiv káposztarepezeben forgalom nem volt és e cikk névlegesen 11—11.50 frtot jegyez; az augusztus-szeptemberi határidőben mérsékelt forgalom volt 10.05—75 frtos árak mellett. **Vadrepce** 4.25—4.75 frtot, **gomborka** 8—8.50 frtot, **lenmag** 8—9 forinton jegyez.

Hüvelyesek. A vételkedv igen csekély, a kiviteli forgalom továbbra is teljesen pang és ma Budapesten névlegesen a következő árakat jegyzik: Nagy fehér bab 6.25 frt, gömbölyű bab 6.25 frt, barna bab 6.10—40 frt, apróbab 6.75—7.25 frt. **Köles** lanyha 4.25—50 frt, **bükköny** 4.75—5— frt.

Heremagvak. Ezen cikkekben a szükséglet javarésze immár fedezve van és csak elvétve fordulnak elő jelentéktlenebb beszerzések a spekuláció részéről. Mai jegyzéseink: **Löhre** 30—35 frt, **luczerna** 28—35, **muhar-mag** 5—5½ frt, **baltacim** 10—12 frt.

Napi jelentés 1897. május 18.

Készbuza ma jól volt kinalva, a malmok elég jó vételkedvet mutattak, miáltal az irány megszilárdult, elvelt kb. 35,000 mm., és az árak néhány krral magasabbak.

Eladatott:

Tiszavidéki:	350 mm. 80 kg. á 8.15	frt 3 óra
	150 " 79 " " 8.15	" "
	1400 " 80 " " 8.35	" 3 óra
	2800 " 79 " " 8.35	" "
	1100 mm. 79 á kg. 8.12½	frt 3 óra
	100 " 79 " " 8.05	" "
	300 " 79 " " 8.05	" "
	600 " 79 " " 7.92½	keverék
Pestv. déki:	100 " 79 " " 8.—	" 3 óra
	200 " 79 " " 8.05	" "
	100 " 75 " " 7.75	" "
Fehérmegyei:	200 " 78 " " 8.—	" 3 óra
	100 " 77 " " 7.85	" "
	300 " 76 " " 7.80	" "
Bajai:	1400 " 78 " " 8.—	" "
	2500 " 74 " " 7.70	" "
	200 " 76 " " 7.70	" "
	800 " 75 " " 7.70	" "
	1800 " 74 " " 7.65	" "
	350 " 74 " " 7.70	" "

	2800 " 75 " " 7.70	" 3 óra
Bánsági:	3300 " 77 " " 7.82½	" "
F.-Tiszai:	100 " 82 " " 8.20	" "
	100 " 80 " " 8.12½	" "
	100 " 78 " " 7.90	" "
	100 " 79 " " 8.05	" "
Raktárúru:	1000 " 76 " " 7.82½	" "
	1000 " 75 " " 7.82	" "
	1200 " 76 " " 7.65	" "
	1000 " 77 " " 7.80	" "
Szerbiai:	3500 " 74 " " 6.70	" "

Készruzs csekély forgalom mellett tartott, 6.15—6.20 frt pesti paritással adatott el.

Árpa csak csekély mértékben kerül forgalomba, minthogy a kereslet kicsiny.

Tengeri tartott, az állomásokon drágább.

Zab tartott.

Határidők szilárdan indultak, a kedvező kész-árupiac következtében.

Következő kötések történetek.

	Kötetett.	Déli zárlat.
Máj.-jun. buza . . .	7.55—7.59	7.59—60
Őszi buza	7.05—7.09	7.09—11
Máj.-jun. tengeri . . .	3.48—3.51	3.51—52
Jul.-aug. tengeri . . .	3.55—3.59	3.59—60
Aug.-szept. tengeri . . .	—	—
Őszi zab	—	5.30—35
Őszi rozs	5.80—5.83	5.83—85
Aug.-szept. repce . . .	10.47½	10.45—50

Szeszület.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása.)

A szeszüzletben e hét elején szilárd irányzat uralkodott és a szeszárak 13 krral drágábban záruknak. Finomított szeszben élénk volt a kereslet és több tétel azonnali szállításra 52.25 frton kelt el. Élesztőszesz még mindig élénken kinalva gyér vételkedv mellett 51.25 frton jegyeztetett.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyers szesz e hétnek elején 15—15.13 frton kinaltak, de csak néhány üzlet létesült.

Galicziából kontingens nyersszeszt 25 krral drágábban kinaltak.

Morvaországból exkontingens szeszt 10.50 frton ajánlanak, de üzlet nem létesült.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 14.75—15.— frt.

Bécsi jegyzés 16.30—16.50 frt kontingens nyersszeszt.

Prágai jegyzés 51.25—51.50 frt adózott burgonyaszeszt.

Trieszti jegyzés ———8.25 frt hektoliterenként 90% magyar kiviteli szeszt.

A kivitel e hét elején szünetelt.

Vidéki szeszgyárak közül: Arad, Győr, Kenyermező, Losoncz, Barcs, Baja, 13 krral, a többiek 25 krral drágábban záruknak.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 52.25—52.50 frt, élesztőszesz 51.25—51.50 frt, nyersszesz adózva 51.25—51.50 frt, nyersszesz adózatlan 12.—12.50 frt, denaturált szesz 17.25—17.50 frt. Kontingens nyersszesz ———.

Az árak 10,000 literfokként hordó nélkül budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

A központi vásáresarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiczikké arairól.

A „Magyar Gazdak Vásáresarnok Ellátó Szövetkezetének“ jelentése 1897. május hó 15.-ről. Üzleti forgalmunk nagyobb változást nem mutatott. A hideg, esős idő miatt idényszerű zöldségfélék és spárga csak gyéren jelentkezett, minek folytán e cikkekben némi áremelkedést jelenthetünk.

Husárak változatlanok, egy küldemény szurott borju olcsóbb áron adatott el, mivel hibás kezelés folytán az áru szenvedett. Daczára szüntelen figyelmeztetésünknek ugyanis még mindig előfordul, hogy egyes beküldők a borjuk mell- és medenczecsontját is felvágják, minek következtében annak egész belseje annyira összepiszkolódik, hogy csak nagynehezen és olcsóbb árakon értékesíthető. A szurott borjunak csakis a hasürege vágandó fel.

A vajforgalom csakis a rendes szükségletre szoritkozik, bár a küldemények tetemesek. Azok egy része azonban igen silány minőségű és több küldeményt ezen okból vissza kellett utasítani. Tavalyi zöldségfélékből egy kocsirakomány világos sárgarépa érkezett, mely métermázsánként 4 frtért talált elhelyezést.

(A székesfővárosi vásáresarnok-igazgatóság jelentése a „Köztelek“ részére). Budapest, 1897. május 17.-én.

Hus. Marhahus hátulja I. oszt. 1 q frt 54—64, II. oszt. 48—54, III. oszt. 32—44, eleje I. oszt. 46—52, II. oszt. 38—46, III. oszt. 30—42, borjúhús hátulja I. oszt. 54—60, II. oszt. 50—52, eleje I. oszt. 45—50, II. oszt. 40—45, birkahús hátulja I. oszt. 36—40, II. oszt. 30—36, eleje I. oszt. 26—34, II. oszt. 20—28, bárány

kifejtve 1 db —, hórben —, sertéshus magyar szalonnával elsőrendű 1 q 55—56, vidéki 50—53, szalonna nélkül elsőrendű 58—62, vidéki 56—58, sertéshus pörkölt 48—50, sertéshus szerb szalonnával —, szalonna nélkül —, sertéshus füstölt magyar 60—64, idegen (vidéki) 52—60, sonka nyers 1 kg. 56—72, füstölt belf. csonttal 0-75—1, csont nélkül 0-75—0-80, sonka füstölt külf. csont nélkül 0-90—1—, szalonna sózott 1 q 50—52-5, füstölt 54—56-0, sertéshus hordóval 54-5—55-0, hordó nélkül 53-5—54, kolbász nyers 1 kg. 58—60, füstölt 55—70, szalámi belföldi 1-30—1-45, külföldi —, malacz szopós élő 1 db —, tisztított —.

Baromfi. a) Elő. Tyúk 1 pár frt 1-10—1-30, csirke 0-50—1-10, kappan hizott —, sovány 0—0-00, réce hizott 2—3-30, sovány 1—1-60, lud hizott 4—6-50, sovány 2—2-40, pulyka hizott 0—0—, sovány 2-50—4—, Tisztított. Tyúk 1 db frt 0-60—0-65, 1 kg. —, csirke 1 db 0-40—1—, 1 kg. —, kappan hizott 1 db 0-70—1-40, 1 kg. 0-55—0-60, réce hizott 1 db 1-20—2-50, 1 kg. —, félkövér 1 db 0-80—1—, lud hizott 1 db —, 1 kg. 0-53—0-56, félkövér 1 db —, 1 kg. —, pulyka hizott 1 db 2-50—3-50, 1 kg. 45—80, félkövér 1 db 1-50—2-50, 1 kg. 40—50, ludmáj 1 db 30—1—, 1 kg. 1—1-40, ludzsír 1 kg. 90—1—, idej liba 1 db 2-0—3-0.

Hal. Élő. Harsa 1 kg. frt 1—1-10, csuka 0-60—1—, ponty (dunai) 0-80—1-20, süllő —, kecsge —, márna 0-40—0-50, czompó 0-40—0-60, angolna —, apró kevert 0-20—0-25, lazac —, pisztráng —.

Tej és tejtermékek. Tej 1 lit. frt 0-08—0-09, lefölözött 0-05—0-07, tejszín 0-24—0-36, tejföl 0-26—0-35, tehénvaj (tea) 1 kg. 1-10—1-25, I. rendű 0-70—0-85, II. r. 0-60—70—, olvasztott 70—1-00, Margarin I. rendű —, II. rendű 0—0—, tehénturó 0-14—0-18, juhturó —, lipői 0-44—0-50, juhsajt 0-45—0-50, emmenthali sajt 0-82—1-10, groji sajt 0-50—0-76.

Liszt és kenyéremü. Fehér kenyér 1 kg. frt 0-11—0-15, barna kenyér 0-09—0-11, rozskenyér 0-09—0-09. Buzaliszt 00 sz. 1 q —, 0 —, 1 —, 2 —, 3 —, 4 —, 5 —.

Hüvelyesek. Lenese magyar 1 q frt 7—12 stoke-raui 16—18, borsó héjas magyar 7-5—12—, koptatott magyar —, külföldi 16—20, bab fehér apró 7—9, nagy 5—10, szines 8—10.

Tojás. Friss I. o. (1440 db.) 1 láda frt 24-0—24-25 II. oszt. (1440 db.) 22—24, meszes —, orosz tojás 100 db. —, tea tojás 2—2—2-10, törött tojás 18—20-0.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés frt 0-60—4-0, 1 q 8—15—, Petrezelem 100 kötés 1-30—6-0, 1 q 14—20, zeller 100 drb 1—2-50, karalábé 3-00—4—, vörshagyma 100 kötés 2—2-25, 1 q 6—9-0, foghagyma 100 kötés 3-0—12-0, 1 q 60—2-60, vörösrépa 100 drb 0-60—1-20, fehér répa —, fejeskáposzta 20—25, kelkáposzta 100 drb 0-80—3-0, vörös káposzta —, fejessaláta 0-40—1-60, kötött saláta —, burgonya, rózsá 1 q 1-40—2—, sárga 2—2-6, külföldi 7-0—8-0, fekete retek 100 drb 0—, uborka nagy salátának 1 drb 10—25, savanyítani való 100 drb —, savanyított 2—2-20, zöld paprika —, tök főző —, zöldbab —, zöldborsó hüvelyes olasz 1 kg. 10—13, fejtett 1 lit. —, tengeri 100 cső —, karfiol 100 db —, paradicsom 1 kg. 0-25—0-30, spárga 0-30—0-90, torma 100 db 10—12.

Gyümölcs. Fajalma 1 q frt 20—35, közönséges alma 10—16, fajkörte —, közönséges körte —, szilva magvavaló —, vörös —, aszalt 12—28, cseresnye olasz 28—32, közönséges —, barack kajszin —, ősz —, dinnye görög nagy 100 drb —, görög kicsi —, sárga, faj —, közönséges —, szőlő 1 q —, csemege —, dió (faj, papirhéjú) 24—32, közönséges 13—22, mogyoró 28—36, gesztenye magyar —, olasz —, narancs messinai 100 drb 1-80—2-20, pugliai —, mandarin 0—0—, citrom 0-90—1-50, füge, hordós 1 q 15—17, koszorus 17-50—20, datolya 44—54, Mazsolaszőlő 48—60.

Fűszerek és italok. Paprika I. rendű 1 q frt 30—60, II. rendű 22—35, csöves —, (száritott) —, köménymag —, borsókamag —, mák 1 q. frt —, méz csurgatott 0-32—0-75, sejtékben 1 q. 1—1—, szappan szin 24—25—, közönséges —, fehérbor asztali palackban 1 lit. 0-40—0-60, vörös asztali palackban 0-55—0-85, házi pálnka palackban 0—0-00, ásványvíz palackban —.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1897. május 18. A székesfőv. vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott a szokott községekből 104 szekér réti széna, 35 szekér muhar, 36 zsupszalma, 26 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, — szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabosbüköny, köles stb.), 700 zsák szezcska. A forgalom közép. Árak q-ként a következők: réti széna 240—280, muhar új 230—260, zsupszalma 1100—1300, alomszalma 120—140, egyéb takarmány —, lóhere —, takarmányszalma —, tengeriszár —, luczerna —, sarju —, szalmaszezcska 220—240, széna —, új —, zabosbüköny —. Összes kocsiszám 203, súly 162400 kg.

Állatvásárok.

Kőbányai sertésvásár. 1897. május 14. (Első magyar sertéshizáló-részvénytársaság telefon-jelentése a „Köztelek” részére). Az üzlet vonatott. **Heti átlag-árak:** Magyar válogatott 320—380 kg. nehéz — kr, 280—300 kg. nehéz — kr, öreg 300 kgontuli — kr, vidéki sertés könnyű — krajczár. Szerb 51—53.50 kr. Román — tiszta klg. páronkint 45 klg. élet-súlylevonás és 4% engedmény szokásos. — **Eleség-árak:** Tengeri ó 3-75— frt, árpa 4-90 frt Kőbányán átvéve. **Helyi állomány:** május 7. maradt 27587 drb. **Felhajtás:** Belföldről 1401 drb, Szerbiából 3731 darab, Romániából — drb, egyéb államokból — darab. Összesen 5132 db. **Főösszeg** 32719 db. Állomány és felhajtás együtt — drb. **Elhajtás:** budapesti fogyasztásra (I—X. kerület) 2069 drb, belföldre Budapest környékére 542 drb, Bécsbe 206 drb, Csehországba, Morvaország és Sziléziába — drb, Ausztriába 458 db, Német birodalomba — drb, egyéb országokba — db. A szappanyárakban feldolgozott: a szállásokban elhullott 5, vasuti kocsiokból kirakott hulla 6, borsókásnak találtatott 48, összesen 59 drb. Összes elhajtás 3334 darab. Maradt állomány 29385 drb. A részvény-szállásokban 8604 drb van elhelyezve. Az egészségi és tranzit-szállásokban maradt 5928 drb. **Felhajtás:** Szerbiából 3731 drb, Romániából — drb, összesen 9659 drb. **Elhajtás:** 2905 drb, maradt állomány 6754 drb és pedig 6754 drb szerb és — db román. Az egészségügyi szemlénél jan. 1-től máig 499 drb a fogyasztás alól kivonatott és technikai célokra feldolgozott.

Bécsi vásár: május 11. Felhajtás 9228 db sertés, köztük 6056 süldő. Az üzlet vonatott volt. Nehéz 50—51-50, középnehéz 46-50—48-50, süldő 32—42 frt 100 kkgint eleven súlyban.

Drezdai vásár: május 10. A vásáron volt 1625 db vidéki és — db magyar sertés, előbbieket 37—42, utóbbiak — márkán keltek eleven súly.

Berlini vásár: május 8. Felhajtás 9355 sertés. Üzlet csendes volt. Mecklenburgi 46—47, vidéki sertés 44—45, belföldi 42—43, magyar sertés — mrk.

Budapesti szurómarhavásár. Május hó 18-án A székesfővárosi közigazgatóság és marhavásár igazgatóság jelentése.

Felhajtott: 869 drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, 131 drb növendék élő borju, 478 drb élő bárány; 8 drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, — drb bécsi, — drb növendék borju, — drb öltött bárány, — drb élő kecske.

A borju- és bárányvásár lassu lefolyásu volt. Árak a következők: Élő borjuk: belföldi 12—23 frt, kivételesen — frt, dbonkint, 20—38 frt, kivételesen 40 frt, növendék borju — frt, kivételesen — frt, dbonkint, 19—22— frt, galicziai — frt, növendék borju — frt, dbonkint, öltött bárány — frt, bécsi — frt, sulyra. Élő bárány 3-50—6-50 frt, kivételesen 0— frt páronkint. Élő kecske — frt páronkint. Hizlatt ürü —.

Bécsi vágómarhavásár. 1897. május 17. A bécsi marha- és huspénztár jelentése. Összes felhajtás 4712 db. Ebből magyar 2972 db, galicziai 833 db, bukovinai 210, németországi 697 db, hizott 3961 db, legelő — db, fiatal 751 db, ökör 3626 db, bika 562 db, tehén 437 db, bivaly 87 db.

A szombati vesztegvasárra 1267 db hajtatott fel. A felhajtás nagysága már hetek óta egy nivón áll. Az irányzat lanyha. Árhanyatlás prima minőségénél 50 kr, középminőségénél 1—2 frt jegyezhető 100 kiló után. A vásár ezen helyzetének magyarázata az, hogy az eladók alku nélkül odaadták állataikat. A forgalom akadozott és nehézkes volt, pár száz db eladatlanul maradt.

Árak: prima magyar 30—33.50 (—) frt, szekunda 25—29 frt, tertia 22—24 frt. Galicziai prima 30—33. (—) frt, szekunda 26—29 frt, tertia 22—25 frt. Német prima 34—37.50 (38.—), szekunda 29—33, tertia 25—28 frt. Konzervökrök — é. s., rosszabb minőségű 19—23 frt é. s. Bika — frt é. s., tehén 18—28 frt é., bivaly 16—20 frt é. s. (Kizárólagosan élősulyra minden % levonás nélkül történnek. Az értékesítésben kiténtetett árak ugy értelmendezők, hogy egy és ugyanazon eladó, a jobb minőségű állatok kg.-jáért p. o. 40 krért, a kiverésért pedig 35 krt kap.)

Egyes eladások: Magyar hizó ökrök. Eladók:

Eladó	Ár	Ár
Akimovics Péter, Versecz	28	27
Blau testvérek, Temesvár	33 1/2	—
Hacker Mór, Sopron	29	27
Hacker Miksa, Sopron	29	28
Löwinger József, Sárvár	28	25
Löwinger Sal. Nyöger	29	28
Neumann testvérek, Arad	34	29
Rethnitzer Max, Nemesvid	24 1/2	22 1/2
Spitzer C. és M. Pozsony-Széleskut	24 1/2	23
Stummer báró uradalma	31	28
Windisch József, Zákány	27	25
Gyulavári uradalom	30	26
Gr. Batthyányi uradalom, Potzneusiedl	29	28

Erdélyi hizó ökrök. Eladók:

Farkas & Illyés, Marosvásárhely	31	24
Hager Chr. & Cie, Agnetlen	29	—
Kloss Sámuel, Szász-Régen	25	—

Német hizó ökrök. Eladók:

Blau testvérek, Temesvár	37	35
Hacker Miksa, Sopron	32 1/2	—
Hacker Mór, Sopron	32	30
Neumann testvérek, Arad	36	—
Gr. Batthyányi uradalom	31	30
Schimmel M., Bruck	24	—
Schlesinger Gyula, Trencsén	34	31 1/2
Seidl & Bader, Pohrlitz	36	35
Seidl és Bloch, Kremsier	36	35
Solymos Gusztáv, Törökbecse	32	27
Voith Gergely, Deés	37	36

Az alsó-ausztriai helytartóság elrendelte, hogy az eddig minden hét hétfőjén megtartott vesztegvasár ezentul szombaton tartassék meg. A vesztegvasárra felhajtandó állatok a vásárt megelőző pénteken kell, hogy rendeltetésük helyére megérkezzenek. Az eddig elzárolt megyék közül a következő vármegyék vannak tudóvész és szájl- és körömfájás miatt zár alá helyezve, és csakis ezen vármegyékből nem hajthatók fel állatok a vásárra és pedig: 1. Tudóvész miatt a következő megyék: Arva, Bars, Liptó, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Szepes és Trecsén, továbbá Pozsony sz. kir. városból. 2. Száj- és körömfájás miatt a következő megyék: Bars, Beszterce-Naszód, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Sáros és Vas, továbbá Szabadka sz. kir. városból.

Horvátországban szájl- és körömfájás miatt a következő megyék: Pozsega és Zágráb, továbbá az ezen megyék járásai.

Az itt elő nem sorolt vármegyékből az ismeretes feltételek mellett állatok szabadon szállíthatók a vesztegvasárra.

Bécsi sertésvásár. 1897. május 13-án. (Schleiffelder és társai bizományi cég távirati jelentése a „Köztelek” részére).

Felhajtás: 5036 db lengyel, 3520 db bakonyi, e között 874 db romániai.

A vásár lanyha. Árak kilónként élősulyban fogyasztási adó nélkül: prima 50—51— kr, kivételesen — kr, közepes 42—48 kr, lengyel 33—42 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1897. május 13-án. Felhozott: 4318 borju, 1372 élő sertés, 1204 kizsigerelt sertés, 337 kizsigerelt juh, 1461 bárány.

A múlt heti borjuvásár nagyobb felhozatalnál fogva valamivel lanyhább volt, az előző héthez képest; a prima minőségénél az utolsó árak domináltak, közép és rosszabb minőség visszaható irányzattal bírt. A kizsigerelt sertésnél is a forgalom kedv nélkül folyt le.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju 36—40 kr., prima 42—54 kr., primissima 56—58 kr., élő borju 28—34 kr., prima 36—44 kr., primissima 46—48 (—) kr., fiatal sertés 32—41 kr., kizsigerelt sertés nehéz 50—53 kr., süldő 50—53 kr., kizsigerelt juh 24—36 kr., bárány páronkint 4—12 kr.

Bécsi juhvásár. 1897. május 13-án. Felhajtás 1336 db juh.

A nem nagy felhajtás dacára az irányzatban javulás nem állott be.

Árak: export juh páronként 18—21.— (—) raczka —, selejtes juh 11.—16.

Párisi juhvásár. 1897. május 17-én. Felhajtás — db juh. Irányzat —.

Szerkesztői üzenetek.

Az OMGE. egy régi tagja. Szives felszólalása tökéletesen igazolt, a mennyiben a hivatkozott három vásári tudósításnál az árakban különbség nincsen, holott a kommentár 6-án és 13-án tényleg 1/2—1 frt áremelkedést konstatal. Viszont tény azonban az is, hogy a „Köztelek” tudósítása betű szerint megegyezik a kezeink között levő hivatalos értesítéssel mind a három esetben. Nagyon természetes, hogy mi a hivatalos tudósítást megnyugvással elfogadtuk, a nélkül, hogy szükségét éreztük volna felülbírlásának vagy ellenőrzésének. Szives észrevétele folytán — amelyet lapunk érdekében köszönettel fogadtunk — felhívtuk az esetre az illetékes igazgatóság figyelmét, mert abban tökéletesen igaz van, hogy a hivatalos tudósításnak ilyen ellentmondásokat tartalmaznia nem szabad.

M. H. urnak Koncanica. A mezőgazdasággal és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézetébe való belépést részünkről csak ajánlhatjuk. Befizetett pénze biztos helyre kerül, az el nem vesztet. Hogy az egyletnek oly kevés tagja van, ennek a sajnálatos körülménynek az az oka, hogy a fiatal életű egyletet még nem ismerik kellőleg s azok, a kik ismerik is közömbösek iránta, mint a hogy közömbös a gazdaközönség minden oly intézmény iránt, a melytől rövidesen direkt hasznot nem remélhet.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Galgóczy Károly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadáért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. — Társ-szerkesztő: Buday Barnabás.

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körut 3.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI Géza gróf. Alelnök: CSÁVOSSY Béla.

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY Géza gróf, BUJANOVICS Sándor, DESSEWEFFY Aristid, KOMJÁTHY Béla, PECHY Tamás, PÜSPÖKY Emil, RUBINEK Gyula, SZENTKIRÁLYI Kálmán, SZILASSY Zoltán, SZÖNYI Zsigmond, SZTÁRAY István gróf, TELEKI Sándor gróf.

Vezérigazgató: SZÖNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; minden más illeték kizárásával.

A szövetkezet a folyó évben életbe léptette a több éves

jégbiztosításokat

is; hat évre szóló jégbiztosításnál 10%, a tizenkét évesnél 20% díjengedményben részesíti tagjait. — A díjengedmény már a kötvényben beszámítatik, a biztosított gazda ennél fogva évenként ezzel kevesebb díjat fizet. — Több évre szóló biztosításnál sem veszt el a fél az esetleges díjleszállítás előnyeit, mert az évenkénti megújításnál mindig csak az illető folyó évre megállapított díjszabály alapján számítatik ki a díj és ebből vonatik le a 10%, illetőleg 20%-os díjengedmény. — A többévesesség daczára a biztosított fél a szövetkezet által nyújtott előnyök élvezetében marad.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszagdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlat-tal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körut 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek.

3019

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Országos szőlőjtványtelep részvénytársaság

A R A D.

Az utóbbi időben Franciaországban oly nagy tért hódított és úgy egyszerűség, mint czélszerűség s ezért takarékosság szempontjából is minden más peronospora elleni permetező fölé emelkedett

önműködő permetezőnek,

(L'Automatica)

mely Franciaországban, Nerauban L. Lasmolles, Fréchon & R. de la Fay feltalálók által gyártatik; valamint az ezen permetezőhöz szükséges

kénsavas réztartalmu porkeverékek

előállításai és elárutási jogát úgy Ausztria-Magyarországra, mint a Balkán államokra kiterjedőleg a feltalálólktól megszereztük és ezen tárgyak és anyagokból nagy raktárt nyitottunk, melynek alapján fölkérjük a szőlőbirtokosságot, hogy ezen minden tekintetben elsőrendű és felülmulhatatlan permetező beszerzése végett közvetlenül az alólirt igazgatóságához fordulni sziveskedjék, hol árjegyzék, utasítás és minden egyéb felvilágosítás a legnagyobb készséggel, bérmentve és díjtalanul áll rendelkezésére.

Arad, (Kiskörut 9. sz.) május hó.

Országos szőlőjtványtelep
részvénytársaság.

3803

Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület által 1000 frt pályadíjjal jutalmazott és még ez év folyamán kiadandó

GAZDASÁGI KÖNYVVITELTAN

alapján összeállított

GAZDASÁGI KÖNYVVITELI NYOMTATVÁNYOKBÓL

sz. nyom.	iv kr.	sz. nyom.	ugy mint:	iv kr.	sz. nyom.	iv kr.
1. „Előjegyzési könyv	1 2	14. „Pénztári főkönyv kiadási kimutatás			28. „Mérleg	1 5
2. „Napszámber és szakmányber kimutatása	1 6	15. „kül- és beliv	1 6	29. „Próbacséplési jegyzék	1 5	
3. „Leszámolási könyv	1 3	16. „Telekleltár, kül- és beliv	1 6	30. „Vetési és aratási jegyzék	1 5	
4. „Szegődmény-táblázat, kül- és beliv	1 6	17. „Termény és anyag leltár, kül- és beliv	1 6	31. „Ellési jegyzék (csikó és borju)	1 5	
5. „Szemesgabona kimutatás, kül- és beliv	1 6	18. „Letéti napló	1 3	32. „Termés-kimutalás	1 2	
6. „Cséplettlen gabona	1 6	19. „Eleven leltár, kül- és beliv	1 6	33. „Ellési jegyzék (bárány és malacz)	1 5	
7. „Napszamos jegyzék	1 4	20. „Szegődmény-leveél	1 1	34. „Darálási jegyzék	1 5	
8. „Tejeladási jegyzék, kül- és beliv.	1 5	21. „Ló- és szarvasmarha-kimutatás	1 6	35. „Fejési napló	1 5	
9. „Pénztári napló, kül- és beliv	1 6	22. „Juh- és sertés-kimutatás	1 6	36. „Gazdasági napló	1 5	
10. „Pénztári főkönyv, bevételi kimutatás, bel- és küliv	1 6	23. „Különféle tárgyak kimutatása	1 6	37. „Trágyázási	1 2	
11. „Követelések jegyzéke, bel- és küliv	1 6	24. „Fogyasztási anyag	1 6	38. „Cséplési jegyzék	1 5	
12. „Gép- és eszközléltár	1 6	25. „Tüzelő anyag	1 6	39. „Tejelés-kimutatás kül- és beliv	1 2	
13. „Épületleltár, kül- és beliv	1 6	26. „Szerszámfa	1 6	40. „Takarmányozási előirányzat	1 6	
		27. „Állati termények	1 6	41. „Vetési előirányzat	1 6	
		28. „Póttakarmány	1 6	42. „Takarmányozási jegyzék	1 5	

állandóan raktárt tartunk.

Összeállította: SUSCHKA RIKÁRD

a magyaróvárI gazd. akadémia gazd. intézője.

Az összes nyomtatványokból **mintáivék** az O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek“ előfizetőinek 2 frt 20 kr. előleges beküldése mellett portómentesen küldetnek.

➡ Árjegyzékkel és felvilágosítással készséggel szolgálunk. ➡

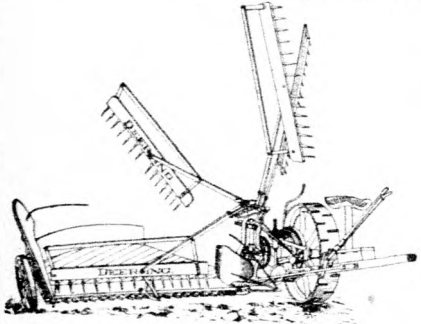
Megrendelések

a „KÖZTELEK“ kiadóhivatalához IX. kerület, Üllői-ut 25. sz. küldendők.

Propper Samu

mezőgazdasági gépraktára

Budapest, Váci-körút 52.

Deering-féle kéveketőgép.

Ajánlja
leszállított áron a jelen időnyre
SACK RUDOLF

legujabb rendszerű és a legmesszebb
menő igényeknek is megfelelő

többsoros répakapálógépeit,
eredeti

Sack aczélekeit

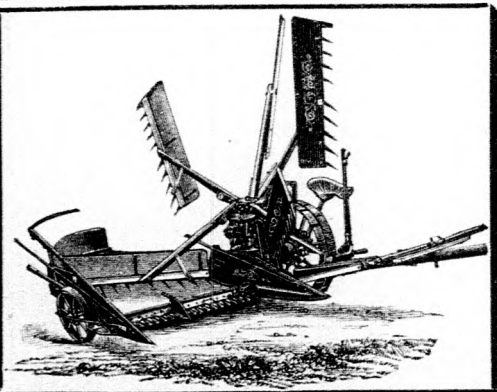
és azokra úgy a szőlő, mint burgonya,
kukoricza stb. művelése céljából szerel-
hető készülékeket.

Ez alkalommal különösen felhívja a t. gazdaközönség becses figyelmét az általa
képviselet **DEERING-féle** a világ legnagyobb amerikai aratógépgyáranak hírneves

fűkaszalógépeire, marokrakó- és
kévekető aratógépeire,

valamint egészen aczélből készült **SZÉNAGYÜJTŐ** és szénaforgató gépeire, mely
gépeket teljes jótállás mellett szállítja jutányos áron.

Bizonyítványok fenti gépekről, kimerítő árjegyzékek és készséges felvilágosítások.

ALBION fűkaszaló gépek,

ALBION marokrakó aratógépek,

HARRISON Mc. GREGOR & Co.

angol gépgyárból.

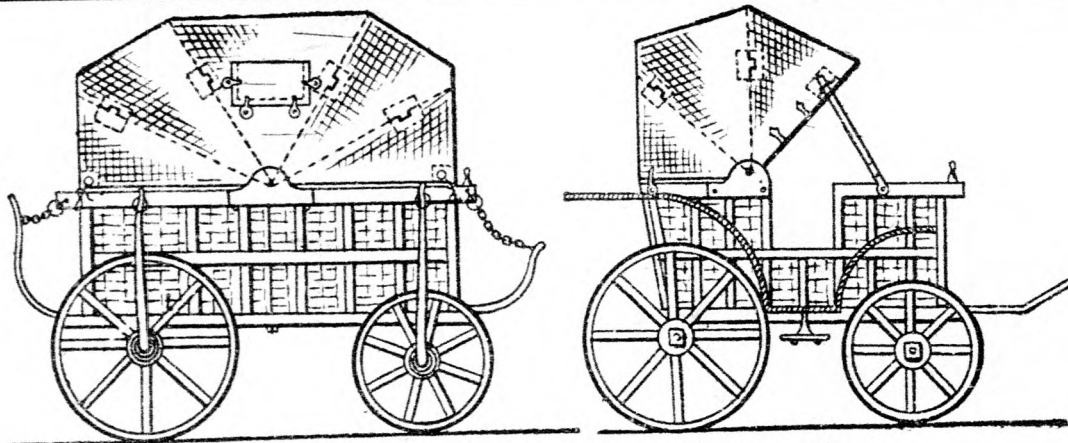
melyek az összes hazai versenyeken kitüntetésben részesültek,
legutóbb a turkevei gépvásáron **arany éremmel**
díjazták, kaphatók

GRAEPEL HUGO gépgyárosnál,

Budapest, V., Külső Váci-ut 46. szám. 3715

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szabadalmazott új találmány.

BALOGH AMBRUS kocsiernyő-gyártó

Nagy-Körösön, IV. ker., 460. sz.

Ajánlja saját találmányu

összecsukható kocsiernyőit,

melyek könnyed szerkezetükkel fogva a gazdálkodó közönségnek, fuvaros vagy magánhasználatra tartott
kocsi-tulajdonosoknak az idő viszonyosságai elleni védekezésre alig nélkülözhetők. Alkalmazhatók
közönséges löcsős, vadász- vagy kivágott oldalú homokfutó kocsikra s ezeken alig számba
vehető helyet foglalnak el, mivel összecsukva a kocsi oldalak hátsó részére és a saroglyába fekszenek le
s így a kocsi belsejét szabadon hagyják. Nagyobb tartósság szempontjából az erős, vízmentes kelméből
készült burkolat az összecsukás alkalmával a ruganyos vashől készült vázáról le is vehető s összehajtvá
esetleg ülésül is szolgálhat.

Az összecsukható kocsiernyők raktáron tartatnak különféle nagyságtan és minőségben. **Ára 15-20 frt.**
Megrendelések készpénzfizetés vagy utánvét mellett eszközöltetnek. Levélbeli megkeresésre kimerítő válasz
adatik.

Hirdetmény.

A csász. és kir. közös hadügyministerium
lábodi ménesgazdaságában, a szarvasmarha-
tenyésztés abban hagyása miatt **45 drb. részben**
borjas, részben hasas, tisztavérű 3783

allgauri tenyészállat

ELADÓ.

Szükséges felvilágosítással szolgál a nevezett
gazdaság **Intézősége Lábod**, (Somogyim.,
posta, táv., vasutállomás). 1897. Május 1.

Homokszőlő telepítése

Irta: **Rácz Sándor.**

Ára 1 frt 50 kr.

Földbirtokosok és gazdálkodók

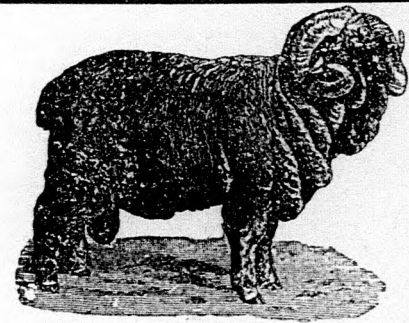
becses figyelmébe!

Miután az 1896. évi aratási időny alkalmával a föld-
birtokosok túlnyomó része a kazalok betakarásához
kölesönponyvát intézetem vette igénybe s hogy
ezen intézet élénk felvirágzásnak indult, csakis annak
tulajdonítható, **hogy céljainak teljesen meg-
felelt**, úgy hogy ez idő szükségessé vált kölesön-
intézetem raktárát **nagyobb mennyiségű új pony-
vákka gyarapítani.**

Bátorkodom a jövő aratási és eséplési időnyre **köl-
csönkaszalponyváimat 96 m. és 48 m.**
méretekben, valamint kölesönzsákjaimat **olcsó köl-
csöndíj mellett** ajánlani.

Eladásra ajánlok új és használt zsákokat, új és
használt telített ponyvákat bármely nagyságban, ugy-
szintén behordáshoz szekérponyvákat csínyat szövetből
6 frt és 7 frt 50 kr., jutta szövetből 3 frt 50 kr. és
4 frt 50 krért. 3689

NAGEL ADOLF BUDAPEST,
V., Arany János-u. 12.

3856

28277/II-2/a.

Hirdetés.

A GÖDÖLLŐI M. KIR. KORONA
URADALOM telivér merino-pre-
coce törzsjuhászatában

**26 drb 2 éves
tenyészkos**

eladó.

Venni szándékozóknak kívánatra köze-
lebbi felvilágosítással szolgál és a kosok
leírását megküldi

**a m. kir. korona uradalom
igazgatósága Gödöllőn.**

Magyar kir. államvasutak.

ÉRVÉNYES 1897. ÉVI MÁJUS HÓ 1-ÉTŐL.

A vonatok indulása Budapest nyugoti pályaudvarról.

A vonatok indulása Budapest keleti pályaudvarról.

Délreleltt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
1702	12	12	k. e. v.	6104	12	05	sz. v.
124	2	35	"	136	12	15	"
124	5	40	sz. v.	146	12	55	"
166	5	55	"	176	1	05	"
110	6	20	ost. e. v.	4106	1	25	"
4102	6	30	sz. v.	104	1	45	gy. v.
6102	6	40	"	178	2	05	sz. v.
168	6	50	"	126	2	20	h. gy. v.
1402	7	30	v. v.	704	2	30	gy. v.
106	8	—	gy. v.	4104	2	35	sz. v.
170	8	05	sz. v.	6002	2	45	"
708	8	15	gy. v.	144	2	55	"
712	8	30	sz. v.	6106	3	05	"
112	8	40	"	180	4	—	"
172	9	05	"	716	4	25	"
118	9	15	"	138	4	35	"
174	11	55	"	188	5	—	"

Délreleltt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
9002	12	20	k. e. v.	9512	12	10	sz. v.
2102	2	15	"	922	12	15	"
30	6	15	v. v.	310	12	35	"
10	6	50	sz. v.	316	1	30	"
304	7	00	gy. v.	1302	1	45	gy. v.
1002	7	15	"	602	1	55	"
402	7	20	"	504	2	15	"
3320	7	25	sz. v.	4	2	20	"
906	7	35	"	16	2	30	sz. v.
1508	7	40	"	404	2	35	gy. v.
1008	8	00	"	904	2	40	"
604	8	05	"	312	2	45	sz. v.
820	8	10	"	510	2	55	"
506	8	30	"	1004	3	00	gy. v.
6	8	50	gy. v.	1022	3	20	v. v.
408	8	50	sz. v.	302	3	45	gy. v.
306	9	20	"	908	4	00	sz. v.
1708	9	40	"	12	4	30	"
82	11	25	v. v.	308	5	20	"

A vonatok INDULÁSA Buda-Császárf. kitérőről.

4002	6	24	sz. v.	Esztergom	4006	1	19	sz. v.	Dorog
					4002	2	29	sz. v.	Esztergom
					4014	7	05	v. v.	Esztergom

Közlekedik minden szombaton, kedden, vasárnap, ün. és vas. május 15-től, ünnep és vasárnap, június 1-től, minden szerdán, ün. és vas. május 15-től szeptember 15-ig.

Közlekedik kedden és pénteken, szerdán és szombaton, ünnep és vasárnapokon május 15-től szeptember 15-ig. Közlekedik június 1.—szept. 15., Közlekedik május 15.—szept. 15., Bicskérre csak június 1.—szept. 15. Közlekedik június 15.—szept. 15.

A vonatok érkezése Budapest nyugoti pályaudvarra.

A vonatok érkezése Budapest keleti pályaudvarra.

Délreleltt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
1147	12	05	sz. v.	1141	12	30	sz. v.
1701	2	10	k. e. v.	173	12	55	"
161	4	40	sz. v.	708	1	25	gy. v.
705	5	30	ost. e. v.	175	1	40	sz. v.
163	5	40	sz. v.	103	1	50	gy. v.
151	6	20	"	177	2	55	sz. v.
163	6	35	"	6001	3	10	"
101	6	45	"	135	3	30	"
1405	6	55	"	6103	3	40	"
217	7	05	tv. szsz.	187	4	45	"
709	7	15	sz. v.	145	5	30	"
1101	7	25	"	179	5	45	"
167	7	35	"	115	5	55	"
117	7	45	"	711	6	50	"
6011	7	55	v. v.	181	7	—	"
139	8	10	sz. v.	707	7	40	gy. v.
713	8	20	"	125	8	05	sz. v.
127	8	45	"	4105	8	15	"
159	8	55	"	105	8	50	gy. v.
171	10	10	"	183	8	40	sz. v.
4108	10	25	"	6105	9	05	"
715	10	35	"	1401	9	20	gy. v.
143	10	55	"	4111	9	30	v. v.

Délreleltt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
1101	12	10	k. e. v.	311	12	25	sz. v.
9001	2	05	"	301	12	50	gy. v.
643	5	00	t. sz. sz.	903	1	05	"
321	5	20	v. v.	601	1	10	"
1707	5	45	sz. v.	3	1	25	"
605	6	10	"	408	1	30	"
47	6	15	t. sz. sz.	1901	1	45	"
405	6	35	sz. v.	503	1	50	"
7	6	40	"	1301	2	05	"
1509	6	55	gy. v.	423	4	50	sz. v.
911	7	05	v. v.	313	5	55	"
507	7	10	sz. v.	505	6	20	"
309	7	30	"	25	6	50	v. v.
1303	7	35	"	5	7	15	gy. v.
501	7	50	gy. v.	603	7	20	sz. v.
1021	7	55	v. v.	905	7	35	"
1505	8	15	sz. v.	305	7	45	"
1005	8	20	"	1097	7	55	"
1008	8	40	gy. v.	1705	8	10	"
919	8	50	sz. v.	1001	8	55	gy. v.
509	9	10	"	407	8	40	sz. v.
11	9	25	"	415	8	55	"
907	10	15	"	1507	9	05	"
307	10	35	"	9	9	20	"
21	10	40	"	511	9	25	"

A vonatok ÉRKEZÉSE Buda-Császárf. kitérőbe.

4001	7	36	sz. v.	Esztergom	4005	8	19	sz. v.	Dorog
4003	10	33	"	Esztergom	4011	9	34	v. v.	Esztergom

Közlekedik minden pénteken, kedden, vasárnap, ünnep és vasárnap, május 15-től szeptember 15-ig.

Közlekedik kedden és pénteken, szerdán és szombaton, június 15.—szept. 15., május 15.—szept. 15. Közlekedik június 1.—szept. 15., Bicskéről csak június 1.—szept. 15. Bicskéről csak ünnep és vasárnap május 15-től szeptember 15-ig.

Eladó sertések.

Özv. gróf Sztáray Antalné szül. Batthyány Franciska grófnő Ó mellósága nagy-mihályi uradalmában eladó:

20 (húsz) darab éves tenyészkocza süldő nyugoti fajú fekete szőrű.

10 (tíz) darab tenyészkan tiszta mangalicza fajú fehér szőrű.

Tudakozódásokra választ ad:

Az uradalmi igazgatóság

Nagy-Mihályban.

3848

Mezőgazdasági részletes növénytermelés.

Irta:

SZECSEY ISTVÁN

gazd. tanintézeti tanár.

A fontosabb mezőgazdasági növények, és a nemes füz okszerű termelésére, a tanuló és gyakorló gazdák számára hasznos utmutató.

Megrendelhető a szerzőnél Kassán gazdasági tanintézet I frt 80 kr. beküldésével.

3826

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szö 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak megegyezik és a szakirodalom terményei, lovábbá állást keresők és adók hirdetései vételnek fel a kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Tisztelettel kérjük mindazokat, kik valamely jellegű hirdetésre ajánlatukat kiadóhivatalunkba küldik, azokhoz a megfélemlítő levélbélyeget csatolni sziveskedjenek, mert a kiadóhivatal azt saját költségén nem továbbíthatja.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Intelligens
családból származó fiatal ember, ki szakképzettséggel és némi praxissal bír, gazdasági segéd munkájában alkalmazást nyer, a Névedő bérnökiség gazdaságában, u. p. Verebély. Beküldött bizonyítvány másolatot vissza nem adtnak. 3750

Délamerikai]

utazásomhoz utitársat, esetleg társnőt keresek. Czim a kiadóhivatalban. 3858

Gróf Károlyi

László ur Ó Máltósága Derekgyházi uradalmában, u. posta Szentos, két irókai alás üredvén meg, ezen állás elnyerése végett folyamodók kéretnek. felszerelt bizonyítványokat sajátkezűleg írott folyamodványokkal együtt a főtisztosághoz betérjeszteni. 3851

Főgépész.

ki a gézek kezelésében is jártas és ki képes egy nagy gazdaságban előforduló összes gépek üzemben tartására és nagyobb szabású munkák elvégzésére azonnal legkésőbb július 1-re alkalmazást nyerhet. Evi fizetés egyelőre készpénz 500 frt, természetben lakás, fűtés, világítás és a megfelelő konventió. Ugyiszintén egy vasuti előmunkás, ki a mezői vasutak építésénél, szerelésénél és fenntartásánál kellő gyakorlattal bír, azonnal alkalmazást nyerhet. Fizetése megállapodás szerint. Ajánlatok: Kövendy Domokos, macsai uradalmi főtiszt címzve Macs, per Debreczen küldendők. 3855

Gazdasági

gyakornoki állás azonnal betöltendő. Feltételezett előképzettség: legalább is valamely gazdasági középiskola sikeres végzése. Nyelvismeret: magyar, német. Folyamodványok: «Szlovénia» alatt u. lap kiadóhivatalához beküldendők. 3780

ÁLLÁST KERESŐK.

Gazdatiszti

állást keres egy 32 éves, ügyes, szakképzett, felsőbb gazdasági tanitványoktól végzett kezelőt. A gazdaság minden ágában jár. Igényei szerények. Czim a kiadóhivatalban. 3834

Földmivésiskolát

és tejgazdasági iskolát végzett 23 éves róm. kath. ifju június elsejére megfelelő alkalmazást keres. Levelek «Szerény» alatt kéretnek a kiadóba. 3832

Gazdatiszt,

30 éves, nős, izr., ki gazdaságban gyermek kora óta működik jelenleg is egy 4000 holdas birtokon mint igazgató van alkalmazva, a gazdaság összes ágában teljesen jár. Kapható bizonyítványokkal rendelkezik, állását változtatni óhajtja. Czim a kiadóhivatalban. 3762

Intelligens

családból származó 24 éves, róm. kath., ép és egészséges fiatal ember, nagyobb uradalmakban szerzett öt évi gyakorlattal július-október elején állást is elfogad. Szives ajánlatokat, Kauzálóképes» czimen továbbíthat a kiadóhivatal. 3837

Okleveles

gépész-kovács kinek condésatoros stabil gépekről okleveles és jó bizonyítványa van állást keres nagy uradalmakban, vagy malomban. Czim a kiadóhivatalban. 3823

Mint

gazdasági felügyelő keres állást birtokfelügyelőként egy r. kath., 40 éves gazdaság, ki az alsó és felső gazdasági intézeteket a «Tabor»-i gazdasági akadémián végezte (Csehország). A magyar, német és tót nyelveket szülőnyelvén kívül írásban és olvasásban beszél. Volt mint önálló tiszt nagyobb czukorrépa termelésű gazdaságban, Cseh és Magyarországon. Marhatenyésztés, hizlalás, komló és kivalón a czukorrépa termelésben jár. Szolgálatba léphet július végén v. augusztus elején. Czim a kiadóhivatalban. 3829

Önálló

kezelőtiszt állást keres egy 30 éves, róm. kath. vallású okleveles gazdaságot, ki a mezőgazdaság, állattenyésztés, tehenésztés, kettős könyvvitel és az elpusztult szőlők rekonstrukciójában teljes jártassággal bír, jelenleg gróf Deym Nándor ur gazdaságánál van alkalmazásban. Czim Maly Lajos Lesencze-Tomaj, Zalamegye. 3838

Elméletileg

és gyakorlatilag képzett s a gazdaság minden ágában jártas 40 éves családtag gazdatiszt, keresztény, ki 22 évig egy állásba teljesített szolgálatban 10 évet mint önálló intéző működtet, mit hiteles bizonyítványokkal igazolni képes, a magyar, német és szláv nyelvet bírja, alkalmas és megfelelő állást keres. Szives megjelölések «Sz. G.» jelleg alatt u. lap kiadóhivatalhoz kéretnek. 3821

Több

évi gyakorlattal bíró nőtlen gazdász állást keres «Sz. J.» jelleg alatt. 3812

Nőtlen,

11 évi gyakorlattal bíró gyakorlati gazda ispáni vagy számtartói állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 3799

Egy

magyarul és tótul beszélő (de a német nyelven is jártas) földmivés iskolát végzett fiatal ember keres alkalmazást. Kik szolgálatát igénybe vonni óhajtják forduljanak a nyitrai megyei gazdasági egyesülethez Nyitra. 3850

Gazdatiszti állást

keres egy kiváló referenciákkal bíró ügyes, szakképzett s a mezőgazdasági szakudományokban minden ágában teljesen jártas, szép írással és nyelvismerettel bíró 29 éves, evang. vallású, nős, felsőbb gazdasági tanitványoktól végzett kezelőtiszt, tartalékos honvéd hadnagy. Az illető az irodai teendők, kelős könyvelések és a gazdasági számadások felülvizsgálásában is jár. Kapható bizonyítványokkal rendelkezik, állását változtatni óhajtja. Czim a kiadóhivatalban. 3834

ÁLLATOK.

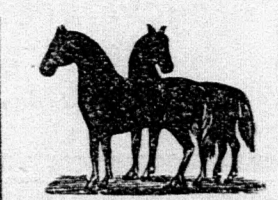
Három

drb 2 éves, correcte testalkatú s hatalmas esonozatu magyar-erdélyi fajta tenyészbika eladó a Sperker Ferenc többször kitüntetett birneves tenyésztésben Szt. Demeteren. (Udvarehly megye) mely tenyésztést az ezredéves országos kiállításban is a «Milleniumi nagy éremmel» lett kitüntetve. 3777

Telivér

Yorkshire

malaczkokra, 3 hónapos korukban szállítás mellett előjegyzéseket elfogad a Névedő bérnökiség, posta távrida és vasuti állomás Verebély. Ugyanott tenyészképes kanok is kaphatók. 3749

Jukkerló.

Két almásderes lipizzai igen csinos 6 és 7 éves, egyik herélt, másik kanca, a fővárosban használható, kitűnő menők, női fogatnak is alkalmasak, eladók.

A lovak megtekinthetők és rögtön átvehetők a «Tattersal»-ban.

Eladó

létszámfeletti 2 drb 3 éves eredeti sim menthali tenyészbika. Megkeresések az Elvira-majori Ispánváros, u. p. Tárnok, küldendők. 3838

Ponny

hiba nélkül, jó belovagolva, szelid és feltétlenül megbízható, megvételre kerestek. Ajánlatok intézendők: a szentgáti uradalom számtartóságához, u. p. Dencsháza (Baranyamegye). 3853

3 darab

3 éves prókos merinó tenyészok, a keszthelyi gazdasági tanitványoktól származó, kitűnő, jutyányos eladók. Czim a kiadóhivatalban. 3852

VEGYESEK.

Eladó birtok.

Borsodmegyében 600 holdas nemesi birtok vételre és teljes felszereléssel családi körülmények folytán eladó. Czim a kiadóhivatalban. 3847

Uri lakház

falun, kertben, Barsmegyében bérbeadó. Czim a kiadóhivatalban. 3854

Gazdasági

gépek és eszközök, mint: kéveköfőrázó, legújabb Adriance rendszerű, szeszkaváló gőzjárgányhajtásra, három darab ketendű eke, ligereblye, répa-vágó stb. és egy kétjárú gőzmalom 42 helyi franczia kővel; mindezek teljesen új kifogástalan állapotban, gazdaság beszüntetése és elköltözés miatt eladók. Ugyanok díjaztatnak. Czim a kiadóhivatalban. 3857

Cs. és kir. osztr. magy. szabadalom.

Witschka általánosan elismert legjobb légy-enyve

légy-enyve

a legjobb szer a legyek elpusztítására lakások, istállókban stb. Kapható szelenczékben a 50 kr. 3842 és a 1 frt.

Egy postacsomag 7 szelencze, a 1 frtos, 6 frtért bérmentve küldetik meg.

Birtok eladás!!!

950 hold nagyobb része elsőrendű szántóföld, kitűnő buza termelő talaj, egy tagban Zalamegye jobb részén, közel a vasúthoz, lakház és gazd. épületekkel, minden legjobb karban, 430.000 frtért kedvező fizetési feltételekkel eladó. 5% jövedelem a vételárból biztosítható. Közlelhet komoly direct vevőnek. Österreicher Bernát az Első Magyar Gazdasági Gépgyár részvénytársulat képviselőjénél, Nagy-Kanizsán. 3804/a.

Élősvény.

Gleditschia (koronabüvi, krisztustóvis vagy tuskés lepény. Minden sövényföldön köztűnő a legelső. Gyorsan fejlődik, nem esemetezik és sürű izmos töviseivel ember és bármilyen állatnak ellent áll. Főelőnye, hogy agyag, homok, meszes és kőves talajban is egyenlően s kitűnően díszlik. Szélesség, kecsk, udvarok, csűrök legelői s többi körülkerítéséhez a legalkalmasabb és legolcsóbb örökös sövény képez. Ezer drb esemete ára 8 frt. Előrend 200 méterre egy sorral. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott, nyomtatott útlatási és kezelési utasítás mellékeltek. A csemeték hideg pinczében vannak s még május hó végén is ültethetők Czim a kiadóhivatalban. 3790

Mezei vasut.

3-6 kilométer használt, jó karban lévő szállítható mezei vasut esetleg kocsikkal megvételre kerestek. Ajánlatok a kiadóhivatalba küldendők. 3843

Egy

használt jókarban lévő 8 lőerejű cseplőszekrény eladó. Czim a kiadóhivatalban. 3828

Kolop kénés-fürdő és gyógyviz.

A kolopi kénés-fürdő és gyógyviz az 1890-ki ezredéves kiállításán elismerő oklevéllel tüntettetett ki.

Ugyanott az orvosi congressuson Ngs. Bókay Árpád egyetemi tanár ur mint a legerősebb kénhidrogén vizről nagy elismeréssel szól, - valamint Szabad Lyezeumban Ngs. Hankó Vilmos tanár ur csodás kénés hidegvízének nagy és fényes jövőjét jósol. A fürdő biztosan gyógyít mindenféle

Eladó

két teljesen jó karban lévő cseplőgarnitúra. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3792

helyen és idült csuzos

bántalmakat, mindennemű helyen és idült borbajokat, kiváló hatással van a légző és emésztő szervek hurutos

szervek hurutos

bántalmainál. A fürdő Jász-Nagykun-Szolnok megyében

Tisza-Súly

község - mely posta- és távrida-állomás, van. Prospectusok kívánatra ingyen küldetnek.

A fürdőévd kezdődik: május 1-én

és tart szeptember hó végéig.

A vízre vonatkozó megrendelések és további felvilágosítások

Végessándor

földbirtokos s fürdőtulajdonoshoz Kolop-fürdő, utolsó posta Tisza-Súly, intézendők,

Birtokbérbeadás.

Abauj-Tornamegyében két egymással teljesen összefüggő nemesi birtok együttesen avagy egyenként 1897. szeptember 1-től több évre haszonbérbe adandó. 1200 □-es holdakban. 1-ső áll 191 szántóföld, 43 rét, 262 hold erdő-legelőből, nagy belsőség, elegendő gazdasági épületekkel, 2-ik áll 179 szántóföld, 80 rét, 362 hold erdő-legelőből, kényelmes urilakkal, megfelelő gazdasági épületekkel, nagy belsőséggel. A szántóföld minokét birtokon kiválóan jó minőségű, mély művelésre alkalmas mészduz sik talaj. Vasuti állomás egy kilométer. Értekezhetni a tulajdonosokkal: Fábán János aligán, Kassa; Pongrácz Jenő Orosháza. 3727

Tokaji bor

Kapható

herczeg Windisch-Graetz Lajos jóságigazgatóságánál Sárospatakon, Valódi-ságáért kezesség vállalattatik. 3637

Méltóságos

gróf Vagyázó Sándorné Rákoskereszturi uradalmában 300 mt. jó szőna, 800 mt. rozs-szalma, nagyobb mennyiségű akácza szerszámmal való eladó. Ugyanott 4000 hold terület több évre 1897. augusztus 14-től vadászatra haszonbérbe adatik. 3839

Törleszt. kölesön földbirtokokra.

Legmagasabb kölcsön a valót becsültévalapján 90-60 év közt időre készpénzben. Birtokos felmondhat (armkor) pénztételt nem mondhat fel. Csekély kamattal félke is törlesztetik. Lebonnyolása 14 nap alatt. Konvertálás belyeg- és illetékmentes. Semmi előleges költségek. Minden felvilágosítás díjmentes. Beküldendő czim: a telephelyi hivatal, hatásterület. Czim:

Ügatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

Budapest, Váci-körút 39. Legnagyobb Ügatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, egyedül, mely hatóságok és a legteljeskörűbb földbirtokosoktól ajánlva van.

Eladó

két teljesen jó karban lévő cseplőgarnitúra. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3792

zabadalmozott

tíz évig is eltartó kévekötelek

4 1/2 m/m vastag, 150 c/m hosszú egy próba postacsomag 200 drb-al 1 frt 60 kr 1000 drbt 7 frtért Ugyanily

portiókötelek

6 m/m vastag, 200 c/m hosszú, egy posta csomag 100 drb 1 frt 60 kr. 1000 darab 15 forintért szállít utánvét mellett; ugyiszintén más gazdasági kötelelműeket ajánl legutányosabb árakon

Bellán Mátyás,

Bács-Cséb. 3033

Eladó

100,000 db. sima fehér francia szőlővessző (chasselas blanche) Ára pro 1000 5 frt. Kapható az intézői hivatalnál Csekélszen 3726

Raphiahánes 40ft.

eredeti Knittel 120ft.

Peronospora per-

metező Vermorel 14ft.

HALDEK

magkereskedésben Budapest, Károly-körút 9.

Dr. Lendl Adolf,

tanár 3040 praeparatoriuma és tanszerkészítő Intézet

BUDAPEST,

II. Donáti-u. 7.

Legmagasabb és magas elismerések; aranyérmek, díszoklevél stb. stb. miniszteri ajánlások. 2036

Ajánlkozók

emlősök és madarak

természeti, művészi és tartós kitömésére.

Jutányos árak.

Az állatok friss állapotban előleges preparatio nélkül küldendők be.

A magyar

gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesülete ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlo uraknak állásközvetítő osztályának bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások és közvetítések díjmentesek.

Mezőgazd. és erdőszellett foglalkozók nyugdíjintézete. Eszközök biztosításokat: nyugdíjra, és özvegyi díjra, mezőgazdasági, erdőszellett és ezekkel rokon foglalkozású egyének számára a legolcsóbb díjtételekkel, mert nem nyereszkedésre alakult vállalat. Kivánatra alapszabály díjtablázattal és bővebb felvilágosítással szolgál az Iroda: Budapest, IX. ker., Köztelek Üllői-ut 25. sz. alatt.

Aktuális napikérdések

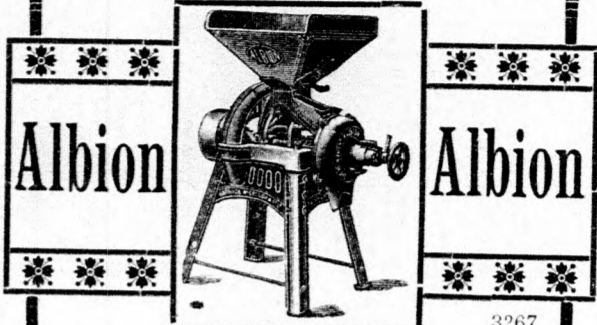
Paraszt szocializmus. Ára 1 frt. Kiegyezésünk Ausztriával Ára 1 frt. Mezőgazdasági Érdekképviselet. Ára 50 kr. Iria: Rubinek Gyula, az O. M. G. E. ügyvezető titkára. A három új ugyszere megrendelve csak 2 frt. Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal.

Bérszántás gőzekével.

A legújabb eredeti **Fowler-féle Compound gőzekkel** talajművelésre vállalkozik 3171

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó,
Budapest, Kelenföld, Fowler-telep.

HARRISON MC. GREGOR & CO.

daráló-gépei

a legjobbak. Kapható

Graepel Hugónál,

Budapest, V., külső váci-ut 46.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magy. kir. államvasutak.
53034/97/A/IV. sz.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságának értesítése szerint, kereskedelemügyi m. kir. Miniszter úr O. nagyméltósága rendelkezéséből a debreczen-püspök-ladányi vonalon Debreczen és Szoboszló állomások között fekvő „Ebes” megálló-rakodóhely, mely eddig csak személy és postyász forgalomra, valamint teljes kocsiakomániai részállományok rakodására szolgált, folyó évi Április hó 5-én az általános kocsiakomániai teherú forgalomra is megnyitott.

Ezen megálló-rakodóhely a vonalainkon érvényes helyi árudijszabásban (II. rész) már mint a kocsiakomániai teherú forgalomra megnyitott állomás szerepel.

Budapest, 1897. május hó 5-én.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Elsőrendű manila kévekötfonalat

bármily szerkezetű aratógéphez

43 forintért szállít a

Szegedi kenderfonógyár részv. társaság
SZEGEDEN.

Ugyanitt **gazdasági kötélárak** a legjobban és legolcsóbban szerelhetők be. 3541

Csemiczky és Társa

BUDAPEST,

I. ker., Városmajor-u. 57. szám.

A t. gazdaközönség, figyelmébe ajánljuk törvényesen védett állatgyógyászati készítményeinket:

PORCEIN

biztos óv- és gyógyszer sertésvész ellen

adagokban ára 10 25 50 darab sertés számára szolgáló
3.— 7.50 15.— forint

Kehe-por, lovak, juhok, kutyák és szarvasmarhák számára.

Egy kis doboz 75 kr.; egy nagy doboz 1 frt 40 kr.

Kólíka-eseppek lovak számára. Egy üveg 60 kr.

Seb-olaj a legkitünőbb szer mindennemű nyitott állati sebek és fistulák gyógyítására. Egy üveg 1 frt.

Restitutions-fluid (Üdítő szesz) lovak számára. Egy üveg 1 frt.

MAUTHNER-féle

elpusztíthatlan „Diadal” permetező

(Vermorel módszerű), eddig vagy 8000 darab forgalmaztatott, darabja ... 14 frt 50 kr.

Rézgálicz, legelső rendű ... 29 „ — „

Azurin, eredeti knittelfeldi ... 120 „ — „

Szóda, legelső rendű ... 4 „ 90 „

Raffiaháncs, legelső rendű ... 40 „ — „

Mauthner Ödön

magkereskedése

BUDAPESTEN,

Andrássy-ut 23. sz.

Eredeti francia luczerna,

Eredeti magyar luczerna,

Muharmag,

Köles,

Czukorczirok,

Hajdina,

Mustármag,

Spergula,

Székely tengeri,

Aicsuthi tengeri.

MALOMIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

(Schweitzer rendszere.)

Budapest, VI., Podmaniczky-utcza 14.

Szabadalmazott Schweitzer-féle malmaink a mezőgazdaság terén igen fontos újítást képeznek.

Ezen teljesen új szerkezetű, átjavított malmok egyaránt alkalmasak **darálásra** és **simaörlésre**; a gazdaságban e malmokkal szükség szerint készíthető igen jó minőségű **liszt** és **takarmánydara**.

Ezen malmok a **Ganz-féle** és a **Sangerhauseni** gépgyárak által gyártatnak, míg az őrlőtárcsák a világhírű **Ganz-féle kéregöntvényből** készíttetnek.

A gazdasági élet követelményeinek megfelelőleg ezen malmokat 3 különböző nagyságban hozzuk forgalomba, **locomobil, motor, járgány** vagy **kézi hajtásra**.

A Schweitzer-féle malmok rendkívüli előnyei a következők:

1. Csekély hajtóerő szükséglet.

2. Rendkívüli nagy munkaképesség.

3. Kitűnő minőségű őrlemény.

4. Kiválóan tartós, javításra nem szoruló szerkezet.

5. Igen egyszerű kezelés.

Ezen malmok beszerzését minden gazdának a legmelegebben ajánlhatjuk.

Részletes leírással, árjegyzékkel és felvilágosításokkal szívesen szolgálunk.